

TURIZMI I AVENTURËS

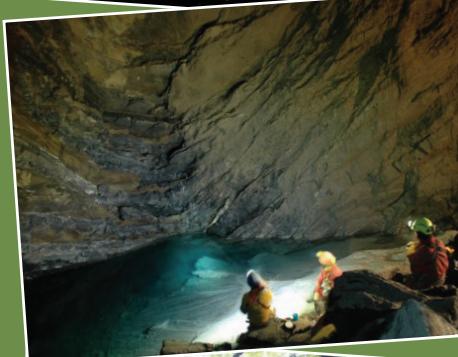
ADVENTURE TOURISM | ABENTEUERTOURISMUS | TURISMO DELL'AVVENTURA

SHPELLAT NË BASHKINË TROPOJË

Caves in Tropoja Municipality

Höhlen in Der Gemeinde Tropoja

Le Grotte del Comune di Tropoja

GUIDË

GUIDA | FÜHRUNG IN | GUIDE

Tiranë - Bajram Curri 2019

Punoi / Prepared by / Erstellt durch / Collaboratori: Prof. Dr. Perikli QIRJAZI, Edmond Cauli

Menaxher / Project Managers / Manager / Manager: Prof. Dr. Fatmir MEMAJ
Dr. Bislim AHMETI

Asistente / Assistant / Assistentin / Assistente: Sabina MUSOSMANI

Ky publikim është prodhuar në kuadër të projektit "Programi Rajonal për Demokracinë Vendore në Ballkanin Perëndimor (ReLOaD)", i cili financohet nga Bashkimi Evropian (BE) dhe zbatohet nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP). Përbajtja e këtij publikimi, si dhe gjetjet e paraqitura në të, janë përgjegjësi e Forumit Shqiptar Social Ekonomik – ASET(2019) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian (BE) ose Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP).

This publication is done in the framework of the project "Regional Programme on Local Democracy in Western Balkans (ReLOaD)", funded by the European Union and implemented by the United Nations Development Programme (UNDP). The content of this publication and its presented findings are a responsibility of the Albanian Socio Economic Think-Tank- ASET (2019) and does not reflect necessarily the views of the European Union (EU) and the United Nations Development Programme (UNDP).

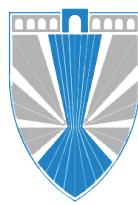
Diese Veröffentlichung wurde im Rahmen des Projekts "Regionalprogramm für lokale Demokratie im westlichen Balkan (ReLOaD)" erstellt, das von der Europäischen Union (EU) finanziert und vom Entwicklungsprogramm der Vereinten Nationen (UNDP) umgesetzt wird. Der Inhalt dieser Veröffentlichung sowie die hier präsentierten Ergebnisse liegen in der alleinigen Verantwortung der albanischen Sozialwirtschaftsgemeinschaft (ASET) (2019) und spiegeln nicht unbedingt die Ansichten der Europäischen Union (EU) oder des Entwicklungsprogramms der Vereinten Nationen (UNDP) wider.

Questa pubblicazione viene redatta all'interno del "Progetto Regionale per la Democrazia territoriale nella parte ovest della penisola Balcanica (ReLOaD)", finanziata dall'Unione Europea (BE) e si esegue dal Programma delle Nazioni Unite per lo Sviluppo (UNDP). Il contenuto di questa pubblicazione, e l'informazione riportata nella presente, sono sotto la responsabilità del Fom Economico – Sociale Albanese – ASET(2019) e non necessariamente rispecchiano i punti di vista dell'Unione Europea (BE) o del Programma delle Nazioni Unite per lo Sviluppo (UNDP).

Falenderim për / Thanks to / Danke für / Si ringraziano:

Ky projekt financohet nga
Bashkimi Evropian

BASHKIA TROPOJE

Empowered lives.
Resilient nations.

Projekti ReLOaD mbështet qeveritë lokale (bashkitë) në zhvillimin e mekanizmave transparente të financimit për OSHC-të në mënyrë që të përmirësojë ofrimin e shërbimeve për qytetarët në komunitetet lokale

The Project ReLOaD supports local government units (municipalities) on the development of financing transparent mechanisms of NGOs in order to improve public services for citizens in local communities.

Das ReLOaD-Projekt unterstützt lokale Regierungen (Kommunen) bei der Entwicklung transparenter Finanzierungsmechanismen für zivilgesellschaftliche Organisationen, um die Bereitstellung von Diensten für Bürger in lokalen Gemeinschaften zu verbessern

Il Progetto ReLOaD supporta i governi locali (comuni) per lo sviluppo dei meccanismi di finanziamenti trasparenti per L'Organizzazione della Società Civile al fine di migliorare i servizi offerti ai cittadini nelle comunità locali.

Burimet e informacionit / Sources of Information / Informationsquellen / Bibliografia

- *Adriano Balzarelli.* Il Ritrovamento Della Grotta Perr Boshit. PROGRESSIONE nr. 57/2010.
- ANTTARC – Zona Funksionale Tropojë, Analizë, 2015.
- Commissione Grotte “E.Boegan” GSM, GS Faentino, GSB-USB, e La Venta e sotto l’egida di SSI.Gruppo Speleologico Martinese, *Al ritorno dall’Albania - Progetto Curraj*, 2015.
- Gruppo Speleologico Faenza ed Martinese, *Al ritorno dall’Albania - Progetto Curraj*, 2015.
- *Lucio Comello.* Spedizione Maja-Hekurave 2015, PROGRESSIONE, nr. 63/2016.
- La spedizione “Shtares 2016, 2017, 2018” è condotta dal *Gruppo Speleologico Martinese*, in collaborazione con l’associazione *La Venta Esplorazioni Geografiche, il GSB-USB di Bologna, il Gruppo Speleologico Faentino* e patrocinata dalla *Società Speleologica Italiana*.
- *Matej Mihailovski.* Spedizione Maja-Hekurave 2015, PROGRESSIONE, nr. 63/2016.
- *Ministria e Kulturës*, Lista e Monumenteve të Kulturës së rrethit të Tropojës, 2005.
- *Ndoc Mulaj.* Figurat e çuditshme të Shpellës së Zezë në Nikaj-Mërtur ATSh, 2018.
- Nikaj – Merturi 2016, PROGRESSIONE nr. 63/2016
- Plani i Menaxhimit të PNR Nikaj Mërtur, *po aty*.
- Plani strategjik trevjeçar (2012 - 2015), Bashkia Bajram Curri.
- P. Qirjazi, *Trashëgimnia natyrore e Shqipërisë*. Botim ASH, 2017.
- V. Frroku, *Krenari përvendlindjen*. 2010
- Riccardo Corazzi. *Breviario per le spedizioni in Albania*, zona di *Shpella Zeze*. PROGRESSIONE nr. 64.
- Roberto Romano, *Progetto Curraj*, 2014, 2015, 2016, scintilena.com
- Rocco Romano. *Albania 2015, ritorno alla grotta del “Perr e Boshit”*. Commissione Grotte “E.Boegan” CAI Trieste
- Vicky Franchini. *Shpella Muladeasu balze Albanezi*. PROGRESSIONE, nr. 63, anno 2016.

Gjejmë rastin të falenderojmë të gjithë kontribuesit dhe sidomos grupet speleologjike për kontributin e madh në zbulimin dhe eksplorimin e shpellave karstike në territorin e bashkisë së Tropojës dhe t’iu urojmë atyre suksese në ekplorimet e ardhshëme. Ne i sigurojmë ata se, si gjithmonë, do të kenë mbështetjen e pa kursyer të speleologëve shqiptarë dhe banorëve në këtë veprimtari tepër të vyer për bashkinë e Tropojës dhe përvendin tonë.

We would like to use the opportunity to extend thanks to all contributors and particularly speleologist groups for their great support in identifying and exploring of the karstic caves in the territory of Tropoja Municipality and to wish them success in further explorations. We assure them that as always they will have unsparing support from the Albanian speleologists in this valuable activity for Tropoja municipality and the whole country.

Wir bedanken uns an dieser Stelle bei allen Mitwirkenden und insbesondere bei den Höhlenforschern für ihren großen Beitrag zur Entdeckung und Erforschung von Karsthöhlen auf dem Gebiet der Gemeinde Tropoja und wünschen ihnen weiterhin viel Erfolg bei neuen Erkundungen und versichern ihnen, dass wir dies auch weiterhin tun werden. Ich habe die unermüdliche Unterstützung der albanischen Höhlenforscher bei diesem sehr wertvollen Ereignis für die Gemeinde Tropoja und für unser Land.

Cogliamo l’occasione per ringraziare tutti i collaboratori, in particolare, i gruppi speleologici per il grande contributo nella scoperta/spedizione e l’esplorazione delle grotte carsiche nel territorio del comune di Tropoja. Gli auguriamo tanto successo per le future esplorazioni. Vogliamo assicurare loro, che come sempre, avranno il sostegno incondizionato degli speleologi albanesi, in tale attività di tanto valore sia per il comune di Tropoja che per il nostro Paese.

BASHKIA E TROPOJËS

Ndodhet në verilindje të Shqipërisë, në qarkun e Kukësit. Kufizohet me bashkinë e Hasit, në juglindje; me bashkinë e Shkodrës në perëndim; me bashkinë e Vaut të Dejës në jugperëndim dhe të Fushë Arrësit në jug, ndërsa në veri me Republikën e Malit të Zi (31 km) dhe në lindje me Republikën e Kosovës (81 km). Për nga sipërfaqia (1057 km²) rradhitet e dyta në vendin tonë. Popullsia e saj numuron 20.517 banorë (Censusi 2011), ndërsa sipas Regjistrat të gjendjes civile ka 28.216 banorë. Përbëhet nga 8 njësi administrative vendore: Bajram Curri, Fierza, Bujani, Lekbibaj, Llugaj, Bytyçi, Margegaj dhe Tropoja. Qendra e bashkisë është qyteti i ri i Bajram Currit, me 7500 banorë dhe 160 ha sipërfaqe. Bajram Curri është 260 km larg Tiranës, kryeqytetit të Shqipërisë dhe 120 km larg Prishtinës, kryeqytetit të Kosovës.

MUNICIPALITY OF TROPOJA

It is located in Kukës County in the north-eastern Albania. It is bounded by Has municipality on its south-eastern side, Shkodra municipality on its west, Vau i Dejës municipality on the south-western side, Fushë-Arrësi municipality on the south, Republic of Montenegro on the north (31 km state border) and Republic of Kosovo on the east (81 km state border). With regard to its surface (1057 km²), it is listed as the second largest municipality of Albania. It has a population of 20 517 residents (census 2011) while according to the civil state registry this figure is 28 216 residents. The municipality is composed of eight local administrative units: Bajram Curri, Fierza, Bujan, Lekbibaj, Llugaj, Bytyç, Margegaj and Tropoja. The centre of the municipality is in the new town of Bajram Curri, with 7500 inhabitants and a surface of 160 hectares. Bajram Curri is in a distance of 260 km away from the capital city of Albania, Tirana, and 120 km away from Prishtina, the capital city of Kosovo.

● Peizazh nga Nikaj Mërtur
(Burimi Web Nikaj Mërtur)

GEMEINDE TROPOJA

Die Gemeinde Tropoja liegt im Nordosten Albaniens im Bezirk Kukes. Es grenzt im Süden an die Gemeinde Has, im Westen an die Gemeinde Shkodra, im Südwesten an die Gemeinde Vau Dejes, im Süden an Fushe Arres und im Norden an die Republik Montenegro 31 km und östlich an die Republik Kosovo (81 km). Mit einer Fläche von 1057 km² ist es das zweitgrößte in unserem Land. Es besteht aus 8 lokalen Verwaltungseinheiten: Bajram Curri, Fierza, Bujani, Lekbibaj, Llugaj, Bytyci, Marg-eegaj und Tropoja. Das Stadtzentrum ist die neue Stadt Bajram Curri mit 7500 Einwohnern und 160 ha Fläche. Bajram Curri liegt 260 km von Tirana, der Hauptstadt Albaniens, und 120 km von Pristina, der Hauptstadt des Kosovo, entfernt.

COMUNE DI TROPOJA

Si trova al nordest dell'Albania, nella regione di Kukes. Confina con il Comune di Hasi al sud-est, con il comune di Shkodra all'ovest, con il comune di Vau Dejes al sud-ovest e con Fushe Arres al sud, al nord con la Repubblica di Montenegro (31Km) e all'est con la Repubblica di Kosovo (81km). Dalla superficie (1057 km²) si classifica seconda per grandezza. La popolazione è di 20.517 (Censimento 2011), invece secondo il Registro dell'Anagrafe, di 28.216 abitanti. Viene composta da 8 sedi amministrative: Bajram Curri, Fierza, Bujani, Lekbibaj, Llugaj, Bytyçi, Margegaje Tropoja. Il capoluogo del comune è la nuova città di Bajram Curri, con 7500 abitanti e 160 ettari di superficie. Bajram Curri si trova a 260 km di distanza dalla capitale, Tirana, e 120 km dalla capitale del Kosovo, Pristina.

● Peizazh nga Curraj i Epërmë
(Burimi Web Nikaj Mërtur)

NATYRA

Territori i bashkisë së Tropojës shtrihet në Alpet Lindore Shqiptare dhe në malësinë e Gjakovës. Ai përbëhet nga gëlqrorë, në të cilët është shumë i zhvilluar procesi i karstit; nga magmatikë në pjesën verilindore dhe nga terrigenë (argjila, rëra, konglomerate, ranorë etj). Relievi i territorit të bashkisë është kryesisht malor. Ai shtrihet nga rrëth 170 m deri 2582 m mbi nivelin e detit (majë në Jezercë), ndërsa lartësia mesatare e reliefit të territorit të bashkisë arrin 1105 m mbi nivelin e detit. Relievi ka ndryshime të mëdha morfologjike, mbi bazën e të cilave diferencohet pjesa perëndimore dhe lindore.

NATURE

The territory of Tropoja Municipality lies in Albanian Eastern Alps and in the so-called the Gjakova highland. It is composed of the limestone in which is highly developed the karstic process; starting from magmatic in the north-eastern side and terrigen (clay, sandstone, conglomerats, etc). The relief of the municipality territory is mainly mountaneous. It stretches from a altitude of 170 m to 2582 m. It has significant morphological changes which makes the difference between the western side and the eastern one of the territory.

NATUR

Das Gebiet der Gemeinde Tropoja liegt in den östlichen albanischen Alpen und im Hochland von Gjakova. Es besteht aus Kalksteinformationen, in denen der Karstprozess sehr weit fortgeschritten ist. Es besteht auch aus magmatischen Formationen im Nordosten und terrigenen (Ton, Sand, Sandkonglomerate usw.). Das Gelände der Gemeinde ist überwiegend bergig. Es erstreckt sich von etwa 170 m bis 2582 m über dem Meeresspiegel (die Spitze von Jezerce), während die durchschnittliche Höhe des Gemeindegebiets 1105 m über dem Meeresspiegel erreicht. Das Relief weist große morphologische Veränderungen auf, anhand derer der westliche und der östliche Teil unterschieden werden.

NATURA

Il territorio del comune di Tropoja si estende nelle Alpi ad Est dell’Albania e delle montagne di Gjakova. Formato dal composto calcare in cui è molto sviluppato il processo carsico; costituito da magma nella parte nordest e terriccio (argilla, sabbia, conglomerato sabbioso, ecc). Il rilievo del territorio è maggiormente montuoso. Si estende da 170 m a 2582 sul livello del mare (Maja e Jezercës – Cresta del Lago), di media arriva a 1105 s.l.m. il suolo ha subito cambiamenti importanti morfologici, sulla base dei quali si differenzia dalla parte dell’ovest e dell’est.

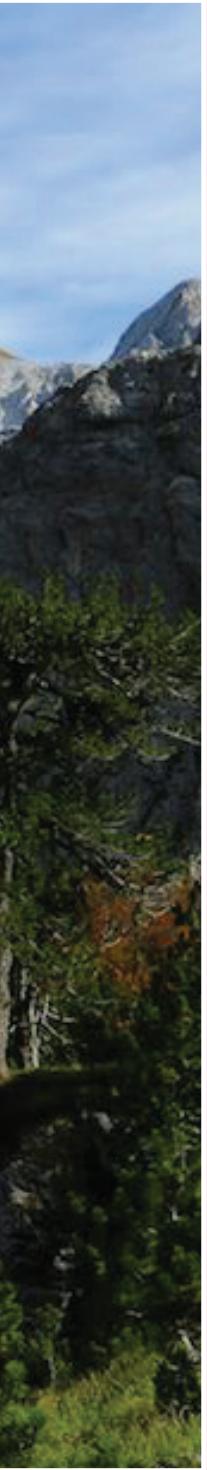
● Peizazh malor (Mali i Bardhë).

Foto: GSM

● Parku Kombëtar Lugina e Valbonës
(Foto: F. Plaku)

TRASHËGIMIA NATYRORE

Trashëgimia e madhe natyrore ka vlera ndërkomëtare, kombëtare dhe vendore. Ajo përbëhet nga *Trashëgimia natyrore botërore "Pyjet e virgjëra dhe të vjetra ahu të Gashit"*, në lartësitë nga rrëth 430 m në 2312 m. Përmendim dhe *Rezervati strikt i mbrojtur i lumbrit të Gashit* (3000 ha), *Parku Kombëtar Lugina e Valbonës* (8000 ha), *Parku Natyror Bashkiak Nikaj - Mërtur* (18.544 ha) dhe *Monumentet e natyrës*. Numurohen 27 objekte të llojeve të ndryshme. Këto tempuj të natyrës përbëjnë kuriozitetë të rralla. Interes të veçantë kanë shpellat karstike.

THE NATURAL INHERITAGE

The natural inheritance of the territory is of international, national and local importance in value. "*The virgin and old beech forests of Gash area*" in the heights from about 430 m to 2312 m above the sea level have the status of *the world natural inheritance*. There are worthy to mention also: *the reserved zone under state protection of Gash river* (3000 ha), *the Valbona Valley national park* (8000 ha), *The municipal natural park of Nikaj - Mërtur* (18.544 ha) and other *natural monuments*. There are registered 27 of such various objects in total. These temples of the nature constitute rare curiosities. The karstic caves are of special interest.

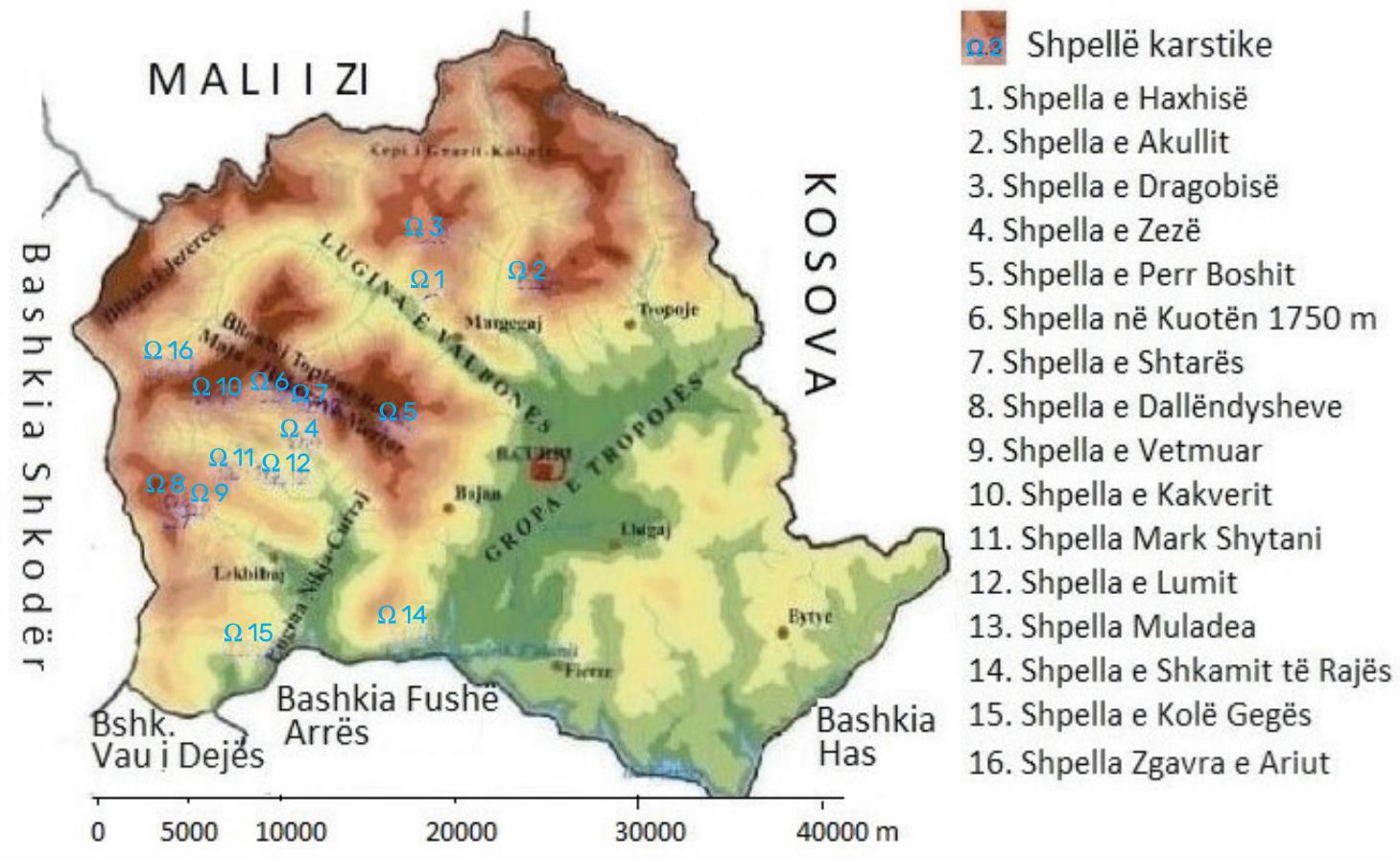
NATURERBE

Das große Naturerbe hat internationale, nationale und lokale Werte. Es besteht aus dem Welt-naturerbe "Die jungfräulichen und alten Buchenwälder von Gashi", auf einer Höhe von ca. 430 m bis 2312 m. Erwähnenswert sind auch das *gut geschützte Gashi River Reserve* (3000 ha), der *Valbona Valley National Park* (8000 ha), der *Nikaj-Mertur Municipal Nature Park* (18.544 ha) und *Naturdenkmäler*. Es werden 27 Objekte verschiedener Art aufgelistet. Diese Tempel der Natur sind seltene Kuriositäten. Von besonderem Interesse sind die Karsthöhlen.

PATRIMONIO NATURALE

Il grande patrimonio naturale ha valore internazionale, nazionale e territoriale. Formato dal *Patrimonio naturale mondiale "I boschi vergini e antichi di faggio, di Gashi"* all'altezza da 430 m a 2312 m. Si menziona la *Riserva Protetta del fiume di Gashi* (3000 ettari), il *Parco Nazionale della Valle di Valbona* (8000 ettari), il *Parco naturale comunale Nikaj - Mërtur* (18.544 ettari) e i monumenti naturali. Si elencano 27 oggetti di genere diverso. Questi templi naturali raccolgono rare curiosità. Particolare interesse presentano le grotte carsiche.

SHPELLAT KARSTIKE NË BASHKINË TROPOJË

SHPELLAT KARSTIKE

Për shkak të përhapjes së madhe të shkëmbinjeve të tretëshmë gëlqerorë, copëtimit të madh tektonik të tyre, zhvillimit të vrullshëm neotektonik të bazamentit strukturor; kushteve të përshtatshme klimatike dhe topografike, në territorin e bashkisë së Tropojës është shumë i zhvilluar procesi i karstit (tretjes së shkëmbinjëve gëlqerorë), që e bënë zonën të jetë e njohur për shpellat karstike. Disa prej tyre rradhitën në shpellat më të mëdha në Shqipëri dhe ndër më të mëdhat në Ballkan. Këto shpella gjenden në Parkun Kombëtar të Valbonës: dhe Parkun Natyror Bashkiak Nikaj - Mërtur. Deri tani në territorin e bashkisë së Tropojës janë zbuluar këto shpella karstike.

THE KARSTIC CAVES

Due to the wide outspread of the limestone soluble rocks, their significant tectonic crumbling, the vigorous development of their structural basement, proper climatic and topographic conditions in the territory of Tropoja municipality, it is highly developed the karstic process (dissolution of the limestone rocks) which makes the area known for its karstic caves. In this territory, there are stretched large crumbling (limestone) formations out of which are moulded the karstic caves. Some of them are listed as the biggest caves in Albania and among the biggest in the Balkans as well. These caves are located in the national park of Valbona Valley and municipal natural park of Nikaj-Mertur. So far, in the territory of Tropoja municipality, there are identified the following karstic caves (cave- shpellë).

DIE KARSTHÖHLEN

Aufgrund der großen Verbreitung von lösbaren Kalksteinen, ihrer großen tektonischen Fragmentierung, der raschen neotektonischen Entwicklung des Struktursockels, der geeigneten klimatischen und topografischen Bedingungen ist der Karstprozess auf dem Gebiet der Gemeinde Tropoja sehr weit entwickelt (Bröckeln von Kalksteinfelsen), die das Gebiet für seine Karsthöhlen bekannt macht. Einige von ihnen zählen zu den größten Höhlen Albaniens und zu den größten auf dem Balkan. Diese Höhlen befinden sich im Valbona-Nationalpark und im städtischen Naturpark Nikaj-Mertur. Bisher wurden diese Höhlen im Gebiet der Gemeinde Tropoja entdeckt:

LE GROTTE CARSICHE

In conseguenza delle numerose rocce calcaree, le loro importanti lacerazioni, lo sviluppo consistente neorectonico della struttura, le condizioni favorevoli climatiche e topografiche, nel territorio del comune di Tropoja è molto sviluppato il processo carsico (soluzione delle rocce calcaree) e che hanno reso conosciuta la zona per la presenza delle grotte carsiche. Qualcuna di esse è considerata tra le più grandi in Albania e nella penisola Balcanica. Queste grotte si trovano nel Parco Nazionale di Valbona e nel Parco naturale comunale di Nikaj – Mertur. Finora nel territorio del comune di Tropoja sono rinvenute le seguenti grotte.

SHPELLA E HAXHISË

Ndodhet në majën e Thatë, afër fshatit Valbonë, njësia administrative Margegaj, 1630 m mbi nivelin e detit. Është formuar nga karsti përgjatë kryqëzimit të thyerjeve tektonike në gëlqerorët e triasit-jurasit. Njihet hyrja 2-3 m dhe gjatësia rreth 120 m. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Valbonë – rruga këmbësore.

HAXHI CAVE

It is located in the Maja e Thatë (Dry Peak), near Valbona village, the Administrative Unit Margegaj, 1630 m above the sea level. It is formed by karst process along the intersection of the tectonic fractures of the triasit-jurasit limestones. There is distinguished its entrance of 2-3 m and the length at about 120 m. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Valbonë – pedestrian track.

DIE HAXHIA-HÖHLE

Die Haxhia-Höhle befindet sich auf dem Maja e Thatë, in der Nähe des Dorfes Valbone, der Verwaltungseinheit von Margegaj, auf 1630 m Höhe. Es wird durch Karst während der Überschneidung von tektonischen Brüchen in den Trias-Jura-Kalksteinen gebildet. Der Eingang ist 2-3m lang und ca. 120m lang. Die Höhle ist von einer großen Kolonie von Fledermausen bewohnt. Sie kann entlang der Bajram Curri Valbone Strasse, dem Fußweg, besichtigt werden.

LA GROTTA DI HAXHIA

Si trova in "Maja e Thatë" (Vetta Secca), vicino al villaggio di Valbona, sede amministrativa (comune) di Margegaj, 1630 m sul livello del mare. È formata dal carsico durante le spaccature tectoniche calcaree nel periodo triassico – jurassico. Si riconosce l'entrata di 2-3 m e la sua lunghezza di 120m. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli.

Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri – Valbona- strada a piedi.

SHPELLA E AKULLIT

Ndodhet pranë fshatit Valbonë, njësia administrative Margegaj, 2230 m mbi nivelin e detit. Është formuar nga proceset glacio-karstike në kryqëzimin e thyerjeve tektonike në gëlqerorët e trias-jurasit. Gjatësia e eksploruar është mbi 250 m, gjërësia 50 m, lartësia 10-15 m. Ka konkrecione dhe akull fossil, ndoshta të kuaternarit. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate. Është shpallur monument natyre.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Valbonë – rruga këmbësore.

ICE CAVE

It is located in the vicinity of Valbona village, the Administrative Unit Margegaj, 2230 m above the sea level. It was formed from the glacial-karstic processes in the intersection of the tectonic fractures of the trias-jurasit limestones. The explored length is over 250 m, its width 50 m and height 10-15 m. There are concretions and ice fossils, probably from the cuaternario period. The cave is inhabited by a big colony of bats. It has the status of a natural monument. It can be visited along the road Bajram Curri – Valbonë – pedestrian track.

EISHÖHLE

Es liegt in der Nähe des Dorfes Valbone, der Verwaltungseinheit Margegaj, 2230 m über dem Meeresspiegel. Es wird durch glazial-karstige Prozesse an der Schnittstelle von tektonischen Brüchen in Trias-Jura-Kalksteinen gebildet. Die erkundete Länge beträgt über 250 m, die Breite 50 m, die Höhe 10-15 m. Es gibt fossile Eiskegel und wahrscheinlich quaternäres Eis. Die Höhle wird nachts von einer großen Kolonie von Fledermausen bewohnt. Sie wurde zum Kulturdenkmal erklärt.

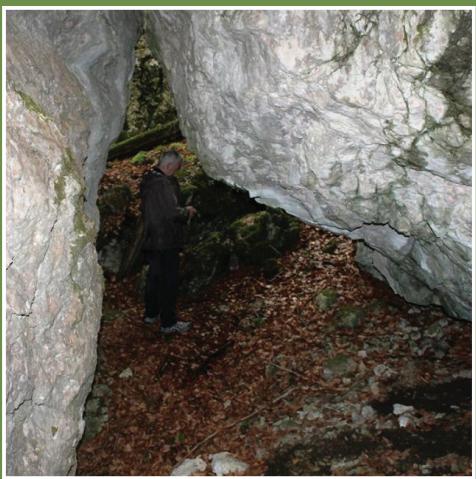
Sie kann entlang der Strasse Bajram Curri-Valbone auf dem Fussweg besichtigt werden.

LA GROTTA DEL GHIACCIO

Si trova vicino al villaggio di Valbona, sede amministrativa (comune) di Margegaj, 2230 m sul livello del mare. È formata dai processi glaciali-carsici durante le spaccature tectoniche calcaree nel periodo triassico – jurassico. La lunghezza esplorata è più di 250 m, la larghezza 50 m, e altezza 10-15 m. Si ritrovano le concrezioni e ghiaccio fossile, forse di quaternario. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli. È stata proclamata monumento naturale. Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri – Valbona – strada a piedi.

I. NË PARKUN KOMBËTAR TË VALBONËS

IN THE NATIONAL PARK OF VALBONA | IM VALBONA-NATIONALPARK | NEL PARCO NAZIONALE DI VALBONA

SHPELLA E DRAGOBISË

Ndodhet pranë fshatit Dragobi, 1200 m mbi nivelin e detit. Njihet edhe me emrin "Shpella e Bajram Currit", i cili u strehua aty kur ndiqej nga armiqëtë e tij. Me formën e një guve karstike rrëth 8 m e gjatë, 3-4 m e gjerë, 2-4 m e lartë, ka vlera shkencore gjeomorfologjike, didaktike, turistike, historike. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuqësh nate. Është shpallur monument natyre.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Dragobi – shtegu këmbësor.

DRAGOBI CAVE

It is located near Dragobi village, 1200 m above the sea level. It is known also as "Shpella e Bajram Currit" (Bajram Curri's Cave), an Albanian distinguished patriot who was sheltered there when being chased from his enemies. It has a form of a karstic cavern about 8 m long, 3-4 m wide and 2-4 m high and has geomorphological, scientific, didactic, historical and touristic values. The cave is inhabited by a big colony of bats. It has the status of a natural monument. It can be visited along the road Bajram Curri – Dragobi – pedestrian track.

HOEHLER VON DRAGOBI

Es liegt in der Nähe des Dorfes Dragobi, 1200 m über dem Meeresspiegel. Es ist auch bekannt als die "Bajram Curri-Höhle", die dort geschützt war, als sie von ihren Feinden verfolgt wurde. Es hat die Form eines Karstlochs von 8 m Länge, 3-4 m Breite, 2-4 m Höhe und ist von wissenschaftlichem geomorphologischem, didaktischem, touristischem und historischem Wert. Die Höhle wird nachts von einer großen Kolonie von Fledermausen bewohnt. Sie wurde zum Naturdenkmal erklärt und kann entlang der Bajram Curri-Dragobi Strasse auf dem Fußweg, besichtigt werden.

LA GROTTA DI DRAGOBIA

Si trova vicino al paese di Dragobia, 1200 m sul livello del mare. Si riconosce con il nome di "la Grotta di Bajram Curri" (eroe nazionale), il quale vi si è rifugiato per nascondersi dai nemici. La sua forma di grotta carsica è all'incirca di 8 m lunga e 3-4 m larga, 2-4 m di altezza, ha un valore scientifico geomorfologico, didattico, turistico e storico. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli.

Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri (Dragobia), strada pedonale.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Shpella e Zezë
(Foto: Kinkon-Staut)

Në këtë zonë, speleologë italianë, por edhe slovenë dhe polakë etj., zbuluan një kompleks të madh karstik, me shumë shpella tepër interesante, që janë më të mëdhatë në vend dhe ndër më të mëdhatë në Ballkan. Speleologët mendojnë se shpellat e zbuluara ende kanë galeri të pa eksploruara dhe se zona ka edhe shumë shpella të tjera, ende të pa zbuluara. Midis shpellave të njoitura deri tani përmendim:

In this area, Italian speleologists as well as Slovenian and Polish ones, have discovered a large karstic complex with many interesting caves which are the biggest in the country and among the biggest in the Balkans. The speleologists share the opinions that in the discovered caves are still unexplored galleries and there are many other caves not discovered yet. Among the known caves, there are worthy to mention:

II In diesem Gebiet entdeckten italienische Höhlenforscher sowie Slowenen und Polen usw. einen großen Karstkomplex mit vielen weiteren interessanten Höhlen, die sowohl die größten des Landes als auch die größten auf dem Balkan sind. Höhlenforscher glauben dass die entdeckten Höhlen noch unerforschte Galerien haben und dass es in der Gegend viele andere unentdeckte Höhlen gibt. Unter den bisher bekannten Höhlen erwähnen wir:

In questa zona, speleologi italiani, ma anche quelli sloveni e polaci, hanno scoperto un grande complesso carsico, con tante grotte molto interessanti, che sono le più grandi del Paese ma anche della penisola balcanica. Gli speleologi ritengono che all'interno delle grotte scoperte si siano ancora delle gallerie non esplorate e che nella zona ci siano ancora molte altre grotte ancora da scoprire. Tra le grotte più conosciute finora possiamo menzionare le seguenti:

SHPELLA E ZEZË

Quhet ndryshe: e Qirecit, Bira e Zezë, Shpella që fryn. Ndodhet pranë Fshatit Qirec Mulaj, Curraj të Epërmë. Është shpella më e madhe karstike e zbuluar deri tani në vendin tonë. Gjatësia e saj, sipas eksplorimeve të fundit, arrin 6,3 km. Hyrja e shpellës përbëhet nga një pus që vazhdon me një galeri, nga e cila vjen një rrymë ajri, që tregon se shpella është shumë e madhe. Në vazhdim ndodhet një liqen i vogël, që mund të kalohet me barkë gome. Nga krahu tjetër ndodhet një galeri tjetër e madhe që të çon në një dhomë të mbushur me stalaktite e stalagmitë të gjata dhe të ngushta. Shpella vazhdon me galeri, puse, ngushtime dhe zgjerime të shumta, të mbushura me stalaktite dhe stalagmitë, me bukuri te rrallë. Ajo ka shumë rrjedhje ujore nëntokësore, liqene të vegjël dhe sifone. Gjatësia e matur e përgjithshme e sifonit të eksploruar arrin 70 m, ndërsa thellësia maksimale 24 m. Gjerësia e tunelit e eksploruar gjatë gjithë shtrirjes së saj varion nga 4 deri në 6 m, gjë që mund të thuhet edhe përlartësinë e saj. Interesante janë figurat e çuditëme të konkrecioneve të kalkareve, deri në figura njerëzish. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërmë – rruga këmbësore.

● Shpella e Zezë
(Foto: Kinkon-Staut)

BLACK CAVE

It is called otherwise *Qirec Cave*, *Bira e Zezë* (*Black Hole*), *Shpella që fryn* (*Blowing Cave*). It is located near Qirec Mulaj village of the Curraj të Epërm area. This is the largest karstic cave discovered so far in the country. Its length according to the recent explorations reaches 6,3 km. The cave entrance is composed of a well which extends to a gallery from which comes an air current indicating that the cave is quite large. Beyond it, there is a small river which can be passed by a rubber boat. On the other side, there is located another big gallery which leads to a subdivision filled up with long and narrow stalactites and stalagmites. The cave continues with galleries, wells, multiple alleys and extensions full of stalactites and stalagmites of a rare beauty. It has many underground water flows, small rivers and siphons. The total measured length of the explored siphon reaches to 70 m and the maximal depth goes to 24 m. The width of the explored tunnel during its whole stretch varies from 4 to 6 m which is more or less the same with its height. There are interesting also the strange figures of calcars concretions which sometimes resembles to human figures. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Curraj i Epërm – pedestrian track.

 COMMISSIONE GROTTE "E. BOEGAN" TRIESTE
JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE

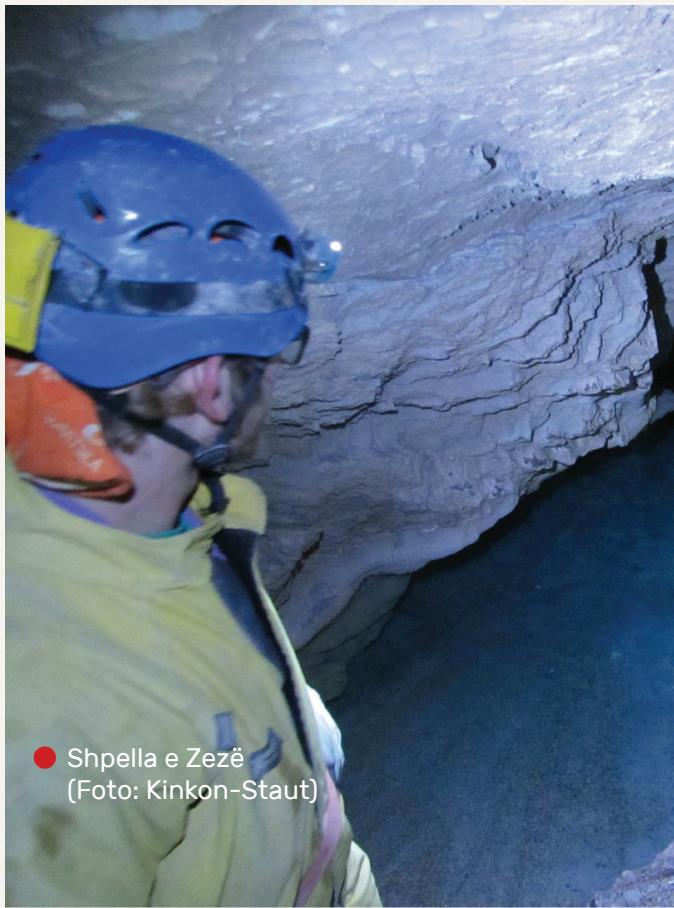
SHPPELLA ZEZE
GROTTA NERA

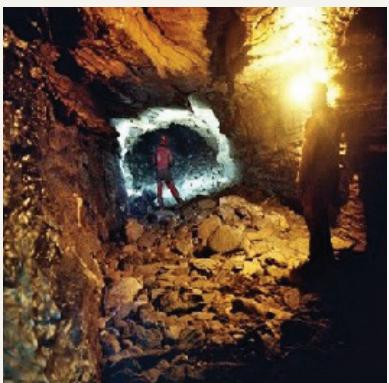
SHPELLA ZEZE
GROTTA NERA

RILEVATORI e COLLABORATORI

BALZARELLI Adriano
COMELLO Lucio
CORAZZI Riccardo
DEPONTE Federico
FRANCHINI Vincenza
GABBINIO Paolo
GERHABER Piero
GRILC Robert
GUARDIANI Marco
MRSEK Mita
MILHARČÍK Matěj
PAODOVAN Elio
PARMA Daniela
PASCOTTO Fabrizio
PETRÍČ Maks
PIMENTESE Vieri
PODPEČAN Mian
REHA Robert
RIAVINI Dario
SEDMAK Ivo
STOPAR Rok
TORELLI Luis
VILMAR Marian

● Shpella e Zezë
(Foto: Kinkon-Staut)

DIE SCHWARZE HÖHLE

Sie heißt anders: Qirec Hoehle, Bira e zeze, die Höhle die weht. Sie liegt in der Nähe des Dorfes Qirec Mulaj, Curraj i Eperm. Sie ist die bisher größte in unserem Land entdeckte Karsthöhle. Jüngsten Untersuchungen zufolge beträgt seine Länge 6,3 km. Der Eingang zur Höhle besteht aus einem Brunnen mit einer Galerie, aus der ein Luftstrom austritt, der anzeigt, dass die Höhle sehr groß ist. Daneben befindet sich ein kleiner See, den ein Schlauchboot überqueren kann. Auf der anderen Seite befindet sich eine weitere große Galerie, die zu einem Raum mit Stalaktiten und langen, schmalen Stalagmiten führt. Die Höhle führt mit zahlreichen Galerien, Brunnen, Engen und Erweiterungen fort, die mit Stalaktiten und Stalagmiten von seltener Schönheit gefüllt sind. Es hat viele unterirdische Wasserläufe, kleine Seen und Siphons. Die emittierte Länge des erkundeten Siphons beträgt 70 m, während die maximale Tiefe 24 m beträgt. Die Breite des auf seiner gesamten Länge erkundeten Tunnels variiert zwischen 4 und 6 m, was auch für seine Höhe gilt. Interessant sind die bizarren Rechnerfiguren, bis hin zu menschlichen Figuren. Die Höhle wird von einer großen Kolonie von Fledermäusern bewohnt.

Es kann entlang der Bajram Curri - Lekbibaj - Curraj Straße auf dem Fußweg besichtigt werden.

LA GROTTA NERA

La Grotta Nera, si chiama diversamente anche "grotta di Qireci", "Bira e zezë", "Grotta che soffia". Si trova vicino al villaggio Qirec Mulaj - Curraj i Epërm. È la grotta più grande carsica scoperta finora nel nostro Paese. La sua lunghezza, secondo l'ultima esplorazione, arriva a 6,3 km. L'entrata è un pozzo che continua con una galleria, dalla quale arriva una corrente d'aria che dimostra che la grotta è molto grande. Più in avanti c'è un piccolo lago che si può attraversare con un gommone. Dall'altra parte della grotta si trova un'altra grande galleria che conduce in una stanza piena di stalattiti e stalagmiti strette e lunghe. La grotta continua con gallerie, pozzi, numerosi restringimenti e ampliamenti pieni di stalattiti e stalagmiti di una rara bellezza. Ci sono tante sorgenti sotterranee, piccoli laghi e condotti. La lunghezza misurata totale del condotto o la cavità esplorata arriva a 70 m, invece la profondità massima a 24 m. La larghezza del tunnel esplorato per tutta la percorrenza varia da 4 a 6 m, cosa che si può dire anche della sua altezza. Interessanti sono le strane figure delle concrezioni calcaree, fino ad assumere delle sembianze umane. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli.

Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri - Lekëbibaj - Curraj i Epërm - strada pedonale.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Shpella e Perr Boshit

SHPELLA E PERR BOSHIT

Gjendet në malin e Boshit, rrreth 6-7 orë më këmbë nga fshati Curraj i Epërmë. Rruja këmbësore për tek shpella është e vështirë, mjaft e përpjetë. Shpella ka një hyrje të ngushtë, që vazhdon me tunel, të ndërprerë nga një pus i vlerësuar rrreth 50 m i thellë. Eksplorimet e vitit 2015 zbuluan degë të reja: një galeri zbritëse 800 metra e gjatë, 10 - 35 metra e gjerë dhe 50 - 80 metra të lartë; një galeri tjetër me tre liqene të vegjël dhe një pus. Eksplorimet e vitit 2016 zbuluan hyrje të tjera interesante në lartësinë 2150 m mbi nivelin e detit në formën e puseve, rrreth 50 metra të thellë dhe në formën e galerive të tjera. Galeria kryesore përfundon me një sifon, 160 m, që duhet eksploruar. Së bashku me galeritë e tjera, shpella është e gjatë 1350 m dhe ka një disnivel prej 215 m. Por mendohet se gjatësia e kësaj shpelle duhet të kalojë 3 km. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërmë – rruga këmbësore.

PERR BOSH CAVE

It is located in the Bosh mountain, at about 6-7 hours walking from the village Curraj i Epërm. The pedestrian road to the cave is hard and quite steep. The cave has a narrow entrance which goes on with a tunnel which breaks by a well estimated as about 50 m deep. The 2016 explorations discovered new branches: a descending gallery 800 m long, 10-35 m wide and 50-80 m high; another gallery with three small rivers and a well. The 2016 explorations discovered also other interesting entrances from the altitude of 2150 m in the form of wells about 50 m deep and other galleries as well. The main gallery ends up with a siphon 160 m which should be further explored. Together with other galleries, the cave has a full length of 1350 m and varying height levels of 215 m. Some scholars share the opinion that the total length of the cave might exceed 3 km. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Curraj i Epërm – pedestrian track.

● Shpella e Perr Boshit

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

PERR BOSHI

Höhle befindet sich auf dem Boshi-Berg, etwa 6-7 Stunden zu Fuß vom Curraj-Dorf Eperm entfernt. Der Fußweg zur Höhle ist schwierig, ziemlich bergauf. Die Höhle hat einen engen Tunneleingang, der von einem geschätzten 50 m tiefen Brunnen unterbrochen wird. Die Erkundungen von 2015 ergaben neue Wege: eine 800 m lange, 10-35 m breite und 50-80 m hohe Abfahrtsgalerie; eine weitere Galerie mit drei kleinen Seen und einem Brunnen. Bei den Erkundungen im Jahr 2016 wurden weitere interessante Eingänge in 2150 m Höhe in Form von Brunnen, etwa 50 m tief und in Form von anderen Galerien entdeckt. Die Hauptgalerie endet mit einem 160 m langen Siphon, die zu erkunden ist. Zusammen mit anderen Galerien ist die Höhle 1350 m lang und hat ein Niveau Unterschied von 215 m. Es wird jedoch angenommen, dass die Länge dieser Höhle 3 km überschreiten sollte. Die Höhle wird von einer Kolonie von Fledermäusern bewohnt. Die Höhle kann von der Hauptstraße Bajram Curri-Lekbibaj-Curraj von Eperm aus vom Fußweg aus besucht werden.

● Shpella e Perr Boshit

LA GROTTA DI PERR BOSHI

Si trova nella montagna di Boshi, a circa 6-7 ore a piedi dal paese di Curraj i Epërm. La strada a piedi per raggiungere la grotta è molto difficile e ripida. La grotta ha un entrata stretta che prosegue con un tunnel interrotto da un pozzo considerato di circa 50 m di profondità. Durante le esplorazioni del 2015 sono state scoperte delle nuove diramazioni: una galleria in discesa lunga 800 m, 10-35 m larga e alta 50-80 m. Un'altra galleria con tre piccoli laghi e un pozzo. L'esplorazione dell'anno 2016 ha rivenuto altre entrate interessanti all'altezza di 2150 m sul livello del mare, a forma di pozzi, circa 50 m profondi e in gallerie. La galleria principale termina con un condotto o cavità di 160 m che è ancora da esplorare. Insieme alle altre gallerie la grotta è lunga di 1350 m, con un dislivello di 215 m. Si presume che la lunghezza della grotta superi i 3 km. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli. Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërm – strada a piedi.

SHPELLA E SHTARËS

Ndodhet 3,25 km nga fshati Vrana e Madhe, në malin e Shtrezës, në lartësinë 1427 m mbi nivelin e detit. Gjatësia e galerive të kësaj shpelle të ekploruara deri tani arrin rreth 5 km, ndërsa disniveli i saj midis hyrjes dhe fundit arrin 46 m. Por rryma e fuqishme e ajrit të ftohtë flet për një shpellë shumë më të madhe. Hyrja e saj është rreth 9 m e lartë. Shpella vazhdon me galeri të mëdha paralele, nëpër të cilat frys një rymë ajri i fortë dhe i ftohtë. Përbëhet nga disa galeri me rreth 76 m disniveli hipsometrik nga njera tjetra. Temperatura e shpellës është rreth 4°C. Mjedisi i shpellës dhe rryma e fuqishme e ajrit tregojnë se ajo ndodhet në nivelin freatik të një kompleksi karstik, me disa hyrje të shpërndara në kreshtën dhe në pjesën e sipërme të shpateve të malit të Shtrezës. Korridori kryesor i shpellës, me zhvillim gati horizontal, përbën galerinë e një burimi të madh karstik, të dikurshëm. Por zbritja e karstit në nivele më të ulta

● Galeri në shpellën e Shtarës.

(Foto: Orlando Lacarbonara)

i drenoj ujërat e burimit karstik drejt këtyre niveleve, duke e lënë të thatë galerinë e daljes së dikurshme në sipërfaqe të ujërave të këtij burimi. Mjediseve, sallave, korridoreve, objekteve të ndryshme interesantë të shpellës, rilevuesit me mjaft fantazi u kanë dhënë emra karakteristikë, që shprehin këto tipare të veçanta. Ndër to mund të përmendim: Dhoma e Zambakut, Pinball (bilardo elektronike), Kaosi i të rinjve, Bazilika, Forca e të rinjve, Miku fraxhil, Fronti siberian, Tiranasauro, etj. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Vrana e Madhe – shtegu këmbësor.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTUR

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

Galeri në
shepellën e
Shtarës.

(Foto: Orlando
Lacarbonara)

SHTARA CAVE

It is located 3.25 km in distance from the village Vrana e Madhe, in the Shtreza mountain, at the height of 1427 m above the sea level.

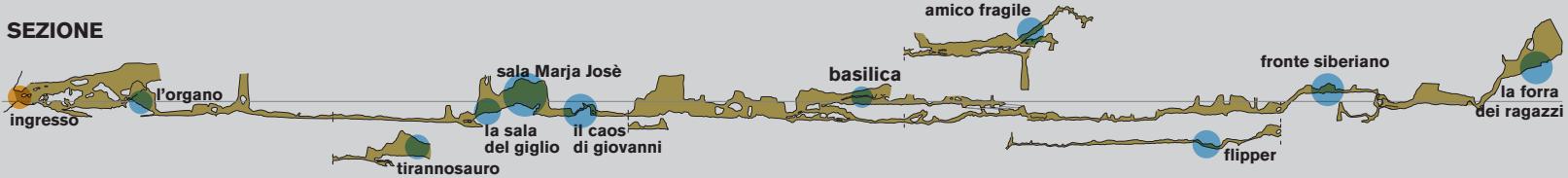
The full length of the explored galleries reaches to 5km m, while its level disparity between the entrance and the far end reaches about 46 m. But the powerful current of the cold air indicates a much larger cave. Its entrance is about 9 m high. The cave goes further with large parallel galleries through which penetrates a strong and cold air current. It is composed of several galleries with a hypsometric height disparity of 76 m from each other. The cave temperature is about 4°C. The cave environment and the powerful air current indicate that it is located at a freatic level of a karstic compound with several entrances scattered at the peak and the upper part of the Shtreza mountainside. The main passage of the cave with a horizontal layout constitutes the gallery of a former big karstic spring. But the karst descending toward lower levels drained also the waters of the karstic spring and the gallery outset became dry. Surveyors made use of their fantasy to give special names to the various environments, halls, passages and interesting objects of the cave with regard to their features. Among them, we can mention: Dhoma e Zambakut (Lily's Room), Pinball, Kaosi i të rinjve (Youngsters' Chaos), Basilica, Forca e të rinjve (Youngsters' force), Miku fraxhil (Fragile Guest), Fronti Siberian (Siberian Front), Tiranasauro, etc. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Vrana e Madhe – pedestrian track.

● Hyrja e shpellës
së Shtarës
(Foto: Norma
Damiano)

HÖHLE VON SHTARA

Höhle von Shtara (Shpella e Shtarës) befindet sich 3,25 km vom Dorf Vrana e Madhe entfernt im Berg Shtrezë auf 1427 m über dem Meeresspiegel. Die Länge der bisher erkundeten Galerien dieser Höhle beträgt 2835 m, während der Höhenunterschied zwischen dem Eingang und dem letzten 46 m beträgt. Aber die starke Luftströmung deutet jedoch auf eine viel größere Höhle hin. Sein Eingang ist ca. 9m hoch. Die Höhle setzt sich mit großen parallelen Galerien fort, durch die ein starker und kalter Luftstrom weht. Es besteht aus mehreren Galerien mit einem Höhenunterschied von ca. 76 m. Die Höhlentemperatur beträgt ca. 4 Grad Celsius. Die Umgebung der Höhle und die starke Luftströmung deuten darauf hin, dass sie sich auf der Höhe eines Karstkomplexes befindet, mit mehreren Eingängen, die auf dem Kamm und den oberen Hängen des Berges Shtrezë verstreut sind. Der Hauptkorridor der Höhle ist fast horizontal angelegt und beherbergt die Galerie eines frühen Karstbrunnens. Durch das Absenken des Karsts auf niedrigere Niveaus wurde das Karstquellwasser jedoch in Richtung dieser Niveaus abgelassen, so dass die Galerie des ehemaligen Aufschlusses auf der Oberfläche dieser Quelle trocken blieb. Die Umgebungen, die Hallen, die Korridore, die verschiedenen interessanten Objekte der Höhle erhielten charakteristische Namen von Phantasiereichen Personen , die diese Besonderheiten zum Ausdruck brachten. Unter ihnen können wir erwähnen: Lily Room, Flipper (elektronisches Billard), Jugendchaos, Basilika, Jugendstärke, Empfindlicher Freund , Sibirische Front, Tiranasauro, etc. Die Höhle ist von einer großen Fledermäusern-Kolonie bewohnt. Die Höhle kann durch Bajram Curri Straße - Lekbibaj - Vrana e Madhe auf dem Fußweg besichtigt werden.

SEZIONE

PIANTA

Shpella Shtares

Vrana e Madhe, Distretto di Tropoje,
(Albania)
GSM | GSB-USB | GSFa

Nm

Coordinate:
42.31766° N | 19.85403° E

Altitudine:
1427 metri s.l.m

Esplorazioni e rilievo:

2016: GSM, GSF, GSB-USB, La Venta (scoperta)
2017-2018: GSM, GSF, GSB-USB, La Venta

Rilevatori:

Susana Crespo, Orlando Lacarbonara, Donatella Leserri, Alessandro Marraffa, Michele Marraffa, Claudio Pastore, Michele Pastore

Elaborazione grafica
Orlando Lacarbonara

Sviluppo totale:
2835 metri

Dislivello:
+21 | -46 metri

LA GROTTA DI SHTARA

Si trova 3.25 km dal paese di Vrana e Madhe, nella montagna di Shtreze, all'altezza di 1427 m sul livello del mare. La lunghezza delle gallerie di questa grotta esplorate finora arriva a 2835 m, invece il dislivello tra l'entrata e la parte finale arriva a 46 m. La potente corrente d'aria fa intendere che si tratta di una grotta molto grande. L'entrata è alta 9 m. La grotta continua con delle grandi gallerie parallele, tra le quali soffia una corrente d'aria forte e fredda. È composta da una serie di gallerie di circa 76 m a dislivello ipsometrico l'una dall'altra. La temperatura è di 4°C. L'ambiente della grotta e la forte corrente d'aria fanno intendere che si trova al livello freatico di un complesso carsico, con diverse entrate disposte in cima e nella parte superiore del monte Shtreze. Il principale corridoio della grotta quasi orizzontale compone la galleria di una grande fonte carsica remota. Il carsico ai livelli più bassi ha drenato le acque in direzione di questi livelli lasciando asciutta la galleria d'uscita in superficie delle acque di questa fonte. Agli ambienti, alle sale, ai corridoi e agli oggetti diversi interessanti di questa grotta, sono stati dati dei nomi caratteristici che evidenziano le tipicità. Tra quelli possiamo citare: La stanza del giglio, Flipper, Caos dei giovani, Basilica, La forza dei giovani, L'amico fragile, La fronte siberiana, Tirana sauro, ecc. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli. Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri- Lekëbibaj – Vrana e Madhe – sentiero attraversabile a piedi.

SHPELLA E KAKVERIT

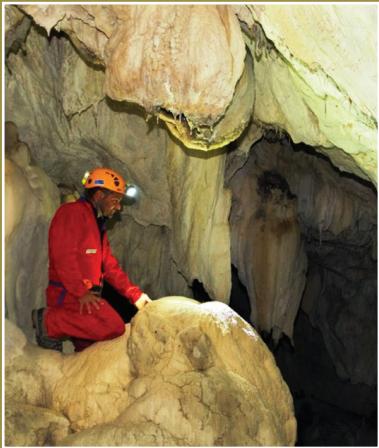
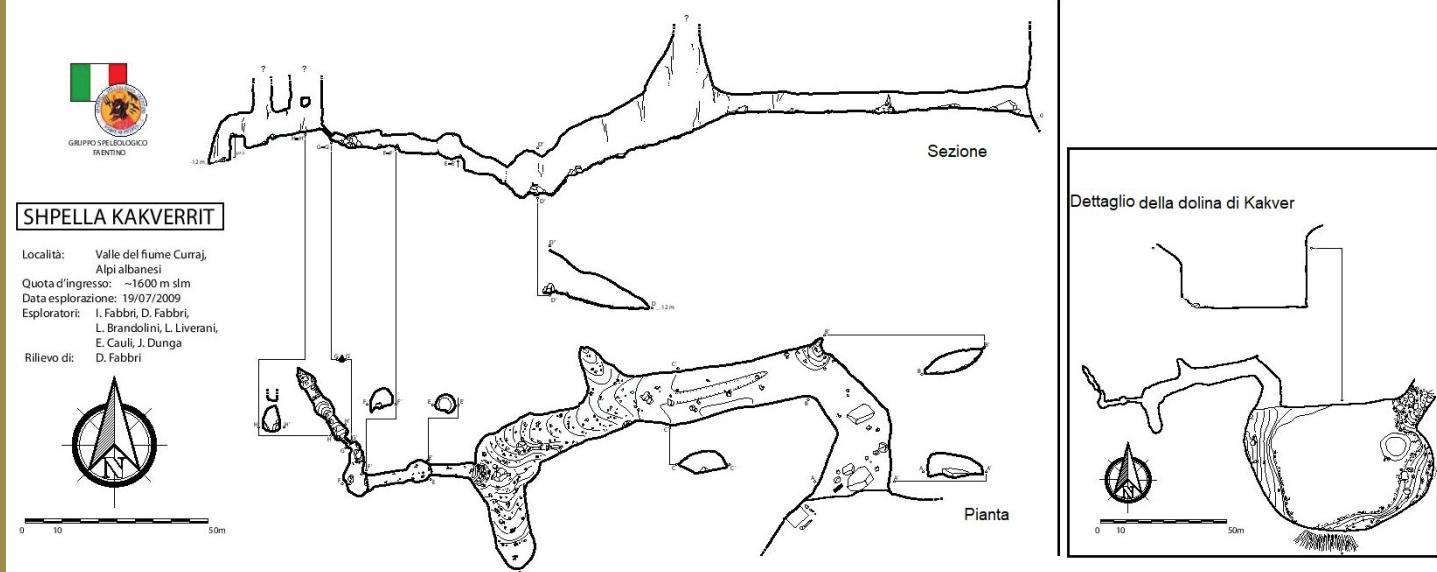
● Shpella e
Kakverit
(Foto: GSF)

Gjendet afër fshatit Curraj i Epërmë, në rrëzën lindore të shpatit të malit të Kakisë. Përreth saj ka një peizazh mahnitës, të duket sikur je branda një koloseu gjigand, falë formës ovale të dolinës karstike sipërfaqësore të Kakverrit. Hyrja e saj ndodhet në lartësinë rreth 1600 m mbi nivelin e detit. Fillon me një galeri, gati horizontale, rreth 80 m e gjatë dhe 7-8 m e lartë, e cila vazhdon me një galeri, që zbret me pjerrësi të vogël, rreth 10 m e lart. Këtu përfundon një pus vertikal, ende i pa ekploruar. Në vazhdim galeria ngushtohet, ulet dhe më tej ngjitet me pjerrësi të madhe. Në sektorin e fundit, galeria zgjerohet. Këtu zbresin dy puse të mëdhenj, ende të paeksploreuar. Kjo galeri përfundon me një pus vertikal, rreth 20 m i thellë dhe i mbushur me blloqe gurësh. Shpella është rreth 1 km e gjatë dhe 239 m e thellë. Pershkohet nga një rrymë e fuqishme ajri, që flet për përmasa më të mëdha të shpellës. Në lartësinë 1800 m mbi nivelin e detit, afër kësaj shpelle, u zbulua një pus, ende i pa ekploruar, me thelli të rreth 50 m. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet në intinerarin Lekëbibaj - Vranë e Madhe (rrugë automobilistike) - Iugu Ndërmajës (rreth 3-4 orë më këmbë), ndërsa nga fshati Curraj i Epërmë rruga këmbësore bëhet për 5-6 orë.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Shpella e
Kakverit
(Foto: GSF)

KAKVER CAVE

It is located near the Curraj i Epërm village, at the eastern bottom of the Kaki mountainside. Around it, there is an astonishing landscape which appears like being inside a giant colosseum due to the oval form of the superficial karstic shape of the Kakver dolina. Its entrance is in an altitude of 1600 m. It starts with a gallery, almost horizontal, about 80 m long, 7-8 m high which extends to another gallery descending with slight steep about 10 m high. Therein ends up with a vertical well still not explored. Farther, the gallery narrows, descends and then ascends with high steep. In the last section, the gallery enlarges. Therein descends two big wells, not explored yet. This gallery ends up with a vertical well about 20 m deep and filled up with stone blocks. The cave is about 1 km long and 239 m deep. It is penetrated by a powerful air current indicating for potentially bigger dimensions. At the height of 1800 m above the sea level, in the vicinity of this cave was discovered a well, still not explored with a depth of 50 m. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Vrana e Madhe – national road leading to Lugu Ndërmajës (about 3-4 hours of walking distance) while from the Curraj i Epërm village, the pedestrian track can be taken for 5-6 hours.

DIE KAKVERI-HÖHLE

Die Kakveri-Höhle befindet sich in der Nähe des Dorfes Curraj i Eperm am Osthang des Berges Kaki. Es ist von einer atemberaubenden Landschaft umgeben und dank der ovalen Oberflächenkarstform des Kakverr Dolina sieht es aus, als ob Sie sich in einem riesigen Koloss befinden. Sein Eingang befindet sich auf einer Höhe von etwa 1600 m über dem Meeresspiegel. Es beginnt mit einer fast waagerechten Galerie von ca. 80 m Höhe, die zu einer Galerie führt, die mit einem leichten Gefälle von ca. 10 m Höhe abfällt. Hier endet ein vertikaler, noch unerforschtes Bohrloch. Die Galerie verengt sich, steigt ab und steigt steil an. Im letzteren Bereich erweitert sich die Galerie. Hier kommen zwei große, noch unerforschte Bohrlöcher. Diese Galerie endet mit einem vertikalen Brunnen, der etwa 20 m tief und mit Steinblöcken gefüllt ist. Die Höhle ist ca. 1 km lang und 239 m tief. Es wird von einem starken Luftstrom durchströmt, der auf seine größere Größe hinweist. Auf einer Höhe von 1800 m über diesem Niveau wurde in der Nähe dieser Höhle ein noch unerforschtes Bohrloch entdeckt, das etwa 50 m tief ist. Die Höhle ist von einer großen Fledermäusern-Kolonie bewohnt. Es kann auf der Strecke Lekbibaj-Vrane e Madhe (Autostrasse) – Lugu-Ndermaja (ca. 3-4 Stunden zu Fuß) besichtigt werden, während vom Dorf Curraj i Eperm der Fussweg in 5-6 Stunden zurückgelegt wird.

LA GROTTA DI KAVKERI

La grotta di Kavkeri si trova vicino al villaggio Curraj i Epërm, nell'angolo est del monte di Kakia. Intorno ad essa c'è un paesaggio incantevole, sembra di essere all'interno di un colosso gigante, grazie alla sua forma ovale della superficie della cavità di Kakverri. L'entrata si trova a 1600 m sul livello del mare. Inizia con una galleria, quasi orizzontale, lunga circa 80 m e alta circa 7-8 m, la quale prosegue con un'altra galleria, in discesa leggera intorno ai 10m circa. In questo punto si ritrova un pozzo verticale ancora inesplorato. In continuazione la galleria si restringe, prima in discesa e poi in salita molto ripida. Nell'ultimo settore la galleria si allarga. In questo punto si trovano grandi pozzi ancora inesplorati. Questa galleria finisce con un pozzo verticale di 20 m di profondità, carico di blocchi di sassi. La grotta è lunga circa 1km e profonda 239 m. È avvolta da una corrente d'aria forte, che fa intendere delle dimensioni più grandi della stessa. All'altezza di 1800 m sul livello del mare, vicino a questa grotta, si è scoperto un altro pozzo, ancora inesplorato, con una profondità di 50 m. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli.

Visitabile nell'itinerario Lekebibaj - Vranë e Madhe (strada automobilistica) – Iugu Ndërmajës (cica 3-4 ore a piedi), invece dal paese di Curraj i Preme la strada a piedi è di circa 5-6 ore.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

- Pozicioni i hyrjes së Shpellës në kuotën 1750 m (lart)
- Hyrja në shpellën e kuotës 1750 m.

(Fotot: A. Fedel)

SHPELLA NË KUOTËN 1750 M.

Gjendet në Malin e Hekurave, afër ligenit të Ponarëve. Hyrja e saj është në një mur shkëmbor, rreth 50 metra të lartë. Ajo vazhdon me një galeri me diametër rreth 1 m, nga ku kalohet në një pus, rreth 20 m i thellë dhe rreth gjysmë metër i gjerë. Paralel me këtë pus ka edhe dy puse të tjera, me përmasa të përafërtë. Shpella pëershkohet nga një rrymë ajri. Gjatësia e saj është rreth 30 m. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Liqeni i Ponarëve.

AT THE HEIGHT 1750 M.

It lies in the mountain Mali i Hekurave, near Liqeni i Ponarëve lake. Its entrance is in a rocky flat cliff about 50 m high. It continues through a gallery about 1 m to a well about 20 m deep and half a meter wide. There are also two other similar wells around there. The cave is permeated by an air current. Its length is about 30 m. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Liqeni i Ponarëve – pedestrian track.

DIE HÖHLE AUF 1750 M. LIEGT

Die Höhle auf 1750 m liegt am Mali i Hekurave (Eisenberg) in der Nähe des Ponares-Sees. Sein Eingang befindet sich auf einer Felswand, die etwa 50 m hoch ist. Es geht weiter durch eine Galerie mit einem Durchmesser von etwa 1 m, die durch einen Brunnen mit einer Tiefe von etwa 20 m und einer Breite von etwa einem halben Meter führt. Parallel zu diesem Bohrloch gibt es zwei weitere Bohrlöcher von ungefährer Größe. Die Höhle wird von einem Luftstrom durchströmt. Ihre Länge beträgt ca. 30m. Die Höhle wird von einer großen Kolonie von Fledermäusen bewohnt. Sie können die Höhle von Bajram Curri Strasse – Lake Ponares (Liqeni i Ponarëve) besuchen.

LA GROTTA IN QUOTA 1750 M.

La grotta in quota 1750 m si trova in Mali i Hekurave” (Montagna dei Ferri), vicino al lago di Ponareve. L'entrata è un muro roccioso di 50 m di altezza. Continua con una galleria di diametro di circa 1 m, da cui passa un pozzo di circa 20 m profondo e mezzo metro largo. Parallelamente a questo pozzo ci sono altri due con misure simili. Nella grotta transita una corrente d'aria. La sua lunghezza è all'incirca 30 m. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli.

Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri – lago di Ponareve.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

SHPELLA E DALLËNDYSHEVE

● Fundi i pusit
të shpellës së
Dallendusheve

Me këtë emër quhet një pus, në murret e të cilit kanë ndërtuar foletë dallëndyshet. Pusi i parë, rreth 30 m i thellë, i mbushur me dëborë, vazhdon me galeri, prej të cilave fyrn një rrymëe fortë ajri, që flet për përmasa të mëdha të shpellës. Është ndër shpellat me shkallë të lartë vështirësie për t'u eksploruar, sepse gjendet në faqen shkëmbore vertikale, ku jo çdo speleolog mund të hyjë. Po ekplorohet nga grupi speleologjik italian Martina Franca, i cili mendon se ka lidhje me shpellën e Shtarës. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

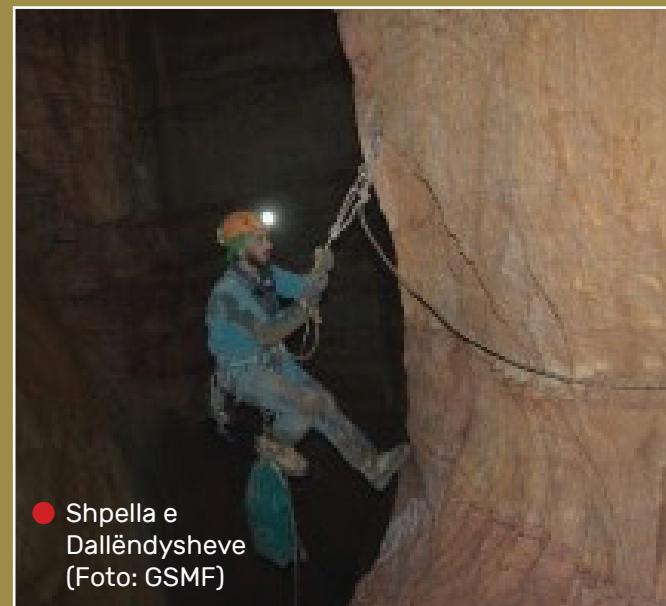
Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Vrana e Madhe – shtegu këmbësor për në lartësitë e malit të Kakisë.

SWALLOW CAVE

By this name is called a well on whose walls, the swallows have built their nests. The first well, 30 m deep, full of snow, extends to galleries through which blows a cold air current which indicates large dimensions of the cave. This is among the caves with a high level of hardship for exploration because it is located in the vertical rocky side in which not every speleologist can get in. Currently an Italian speleologist group Martina Franca is exploring it and he thinks that this is connected with Shtara Cave. The cave is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Vrana e Madhe – pedestrian track leading to the heights of Kaki mountain.

DIE HÖLLE VON SCHWALBEN

Unter diesem Namen wird es ein Bohrloch genannt, an dessen Wänden die Schwalben ihre Neste gebaut haben. Der erste, etwa 30 m tiefe, schneebedeckte Bohrloch führt durch die Galerie, aus der ein starker Luftstrom weht der auf die Groesse der Höhle hinweist. Es ist eine der schwierigsten Höhlen, die es zu erkunden gilt, da sie sich an einem vertikalen Felsstandort befindet, zu dem nicht jeder Höhlenforscher Zugang hat. Es wird von der italienischen Höhlenforschergruppe Martina Franca erforscht, die glaubt, dass es etwas mit der Höhle von Shtara zu tun hat. Die Höhle wird von einer großen Fledermäusern-Kolonie bewohnt. Es kann von Bajram Curri-Lekbibaj Vrana e Madhe auf dem Fußweg aus besucht werden, Richtung zum Kaki Berg.

● Shpella e
Dallëndysheve
(Foto: GSMF)

LA GROTTA DI DALLENDYSHEVE (DELLE RONDINI)

Prende il nome da un pozzo nel quale hanno costruito il nido le rondini. Il primo pozzo di circa 30 m di profondità è innevato e continua con gallerie dalle quali soffia una forte corrente d'aria, che dimostra le grandi dimensioni della grotta. È tra le grotte più difficili da esplorare, perché si trova nella parte rocciosa verticale dove non tutti gli speleologi possono entrare. È ancora in esplorazione dal gruppo speleologico italiano Martina Franca, che ipotizza che essa possa essere collegata con quella di Shtare. La grotta è popolata da una grande colonia di pipistrelli.

Raggiungibile tramite la strada di Bajram Curri- Lekëbibaj – Vrana e Madhe – sentiero sul monte di Kakise.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTUR

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Shpella e Mark Shytanit
(Foto Orlando Lacarbonara)

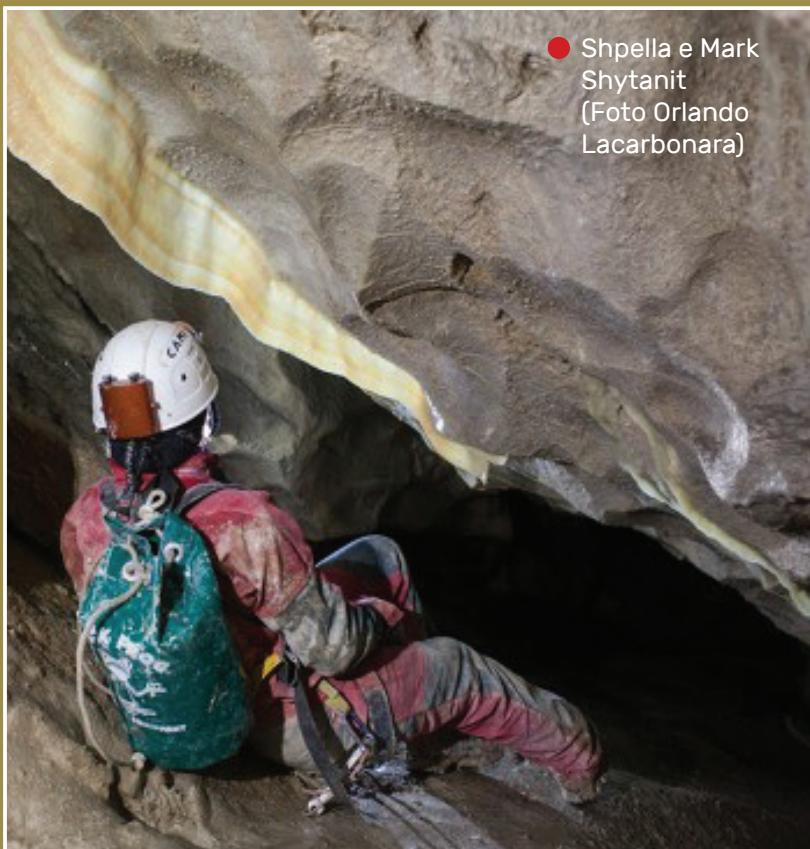
SHPELLA E MARK SHYTANIT

Ka marrë emrin e bariut që ishte i pari që sinjalizoi për egzistencën e saj. Gjendet afër Curraj të Epërme, në rrëzë të majës së Boshit. Për të vajtur tek shpella nga ky fshat duhen dy orë rrugë më këmbë. Fillimisht merret shtegu që vazhdon në pyll dhe i ngjitet kreshtës, e cila ndërpritet nga një kanion i thellë. Shpella ka një hyrje të ngushtë, nga ku hyhet në korridorin e parë që në fillim zbret dhe vazhdon me një sektor horizontal, nga ku fillojnë disa galeri. Galeria e parë, pranë fshatit Curraj i Epërmë, pas 50 m, ndërpritet nga një liqen-sifon i bukur. Galeria e dytë ka zhvillim paralel me të parën, por ka përmasa më të vogla. Galeria e tretë është shumë e madhe, me disa ngjitje mjaft të pjerrta, por edhe me dy puse mjaft të thellë. E gjithë shpella zhvillohet në dy nivele, që komunikojnë midis tyre me puse (dy puset Ivano) dhe sifone. Niveli i sipërmë sidomos galeria e madhe është i mbushur me konkrecione, si: stalaktite, stalagmrite, perla, ujëvara të gurta me bukuri të rrellë. Shpella është 1470 m e gjatë dhe me disnivel 174 m. Ajo zbret deri në thellësinë 166 m. Por shumë tregues, sidomos korrente e forta të ajrit, flasin për një kmples më të madh karstik.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërmë – shtegu këmbësor për në lartësitë e malit të Boshit.

MARK SHYTANI CAVE

It took the name of the shepherd who was the first person to signal its existence. It stretches near Curraj i Epërm village, at the bottom of Bosh mountain. It takes two hours walking distance to get there from this village. Initially, take a path which leads to the forest ascending to the crest which breaks by a steep canyon. The cave has a narrow entrance which leads to the first passage descending initially and then going on to a horizontal section, beyond which start several galleries. The first gallery in the vicinity of Curraj i Epërm village after 50 m length is intersected with a beautiful lake/ siphon. The second gallery has a similar shape with the first one but smaller dimensions. The third gallery is much bigger with some steep slopes and two wells quite deep. The entire cave is divided in two levels which communicate with each other through wells (two Ivano wells) and siphons. The upper level especially the big gallery is filled up with concretions like stalactites, stalagmites, pearls, stone waterfalls of a rare beauty. The cave is 1470 m long and with a varying height level of around 174 m. The cave descends to the depth of 166 m. But many indicators particularly cold air current are signs of a much larger karstic complex. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Curraj i Epërm – the pedestrian track to the heights of Bosh mountain.

● Shpella e Mark
Shytanit
(Foto Orlando
Lacarbonara)

● Shpella e Mark
Shytanit
(Foto Orlando
Lacarbonara)

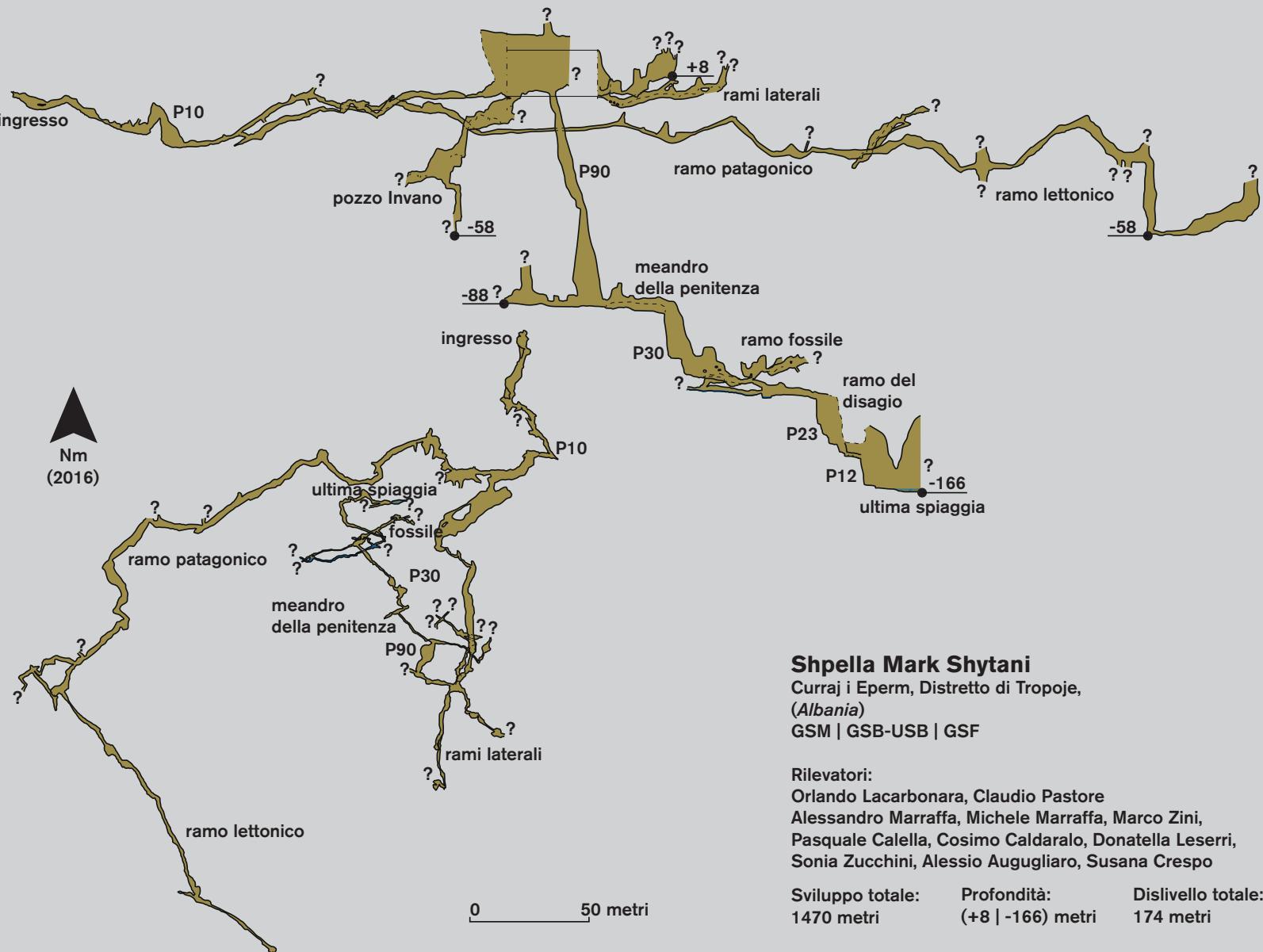
MARK SHYTANI HOEHLE

Sie hat den Namen des Hirten, der als erster ihre Existenz signalisierte. Die Höhle befindet sich in der Nähe von Curraj i Eperm, am Fusse des Bosh-Gipfels. Es dauert zwei Stunden zu Fuß, um von diesem Dorf zu den Höhlen zu gelangen. Der Weg führt zunächst in den Wald und den Kamm hinauf, der von einer tiefen Schlucht unterbrochen wird. Die Höhle hat einen schmalen Eingang, von dem aus sie in den ersten Korridor gelangt, der zuerst abfällt, und sich zu einem horizontalen Abschnitt fortsetzt, von dem aus einige Galerien beginnen. Die erste Galerie in der Nähe des Dorfes Curraj i Eperm wird nach 50 m von einem wunderschönen Seesiphon unterbrochen. Die zweite Galerie entwickelt sich parallel zur ersten, ist aber kleiner. Die dritte Galerie ist sehr groß, mit einigen ziemlich steilen Anstiegen, aber auch mit zwei ziemlich tiefen Bohrlöchern. Die gesamte Höhle entwickelt sich auf zwei Ebenen, die mit zwei Bohrlöchern (Ivano) und Siphon kommunizieren. Die obere Ebene, insbesondere die große Galerie, ist mit Konkretionen wie Stalaktiten, Stalagmiten, Perlen und Steinwasserfällen von seltener Schönheit gefüllt. Die Höhle ist 1470 m lang und 174 m hoch. Die Höhle ist 166 m tief. Viele Indikatoren, insbesondere starke Luftströmungen, weisen jedoch auf einen größeren Karstkomplex hin. Es kann von der Bajram Curri-Lekbibaj-Curraj auf dem Fußweg auf den Höhen des Bosh Mountain besichtigt werden.

LA GROTTA DI MARK SHYTANI

Prende il nome dal pastore che è stato il primo a segnalare l'esistenza della stessa. Si trova vicina a quella di Curraj i Eperm ai piedi della vetta del monte di Boshi. Per arrivare alla grotta da questo paese ci vogliono due ore a piedi o di camminata. All'inizio si percorre il sentiero che continua all'interno della foresta e che segue la cresta della montagna, la quale si interrompe da un canyon profondo. La grotta ha un'entrata stretta, da cui si entra nel primo corridoio che all'inizio scende e poi continua orizzontalmente, da cui iniziano delle gallerie. La prima galleria, vicino al paese Curraj i Eperm, dopo 50 m si interrompe da un lago bellissimo. La seconda galleria continua parallelamente alla prima, ma ha delle dimensioni più piccole. La terza galleria è molto grande, con delle salite molto ripide, con due pozzi molto profondi. Tutta la grotta si sviluppa a due livelli comunicanti tra loro tramite i due pozzi (i pozzi Ivano) e condotti o cavità. Il livello superiore della grande galleria è piena di concrezione: stalattiti, stalagmiti, cascate di una rara bellezza. La grotta è lunga 1470 m e con un dislivello di 174 m. La grotta scende fino ad una profondità di 166 m. Tanti indizi, specialmente le correnti forti d'aria rilevano un complesso di grande carsico.

Si può raggiungere tramite la strada di Bajram Curri – Lekebibaj – Curraj i Epërm – sentiero del monte Boshi.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Shpella e Lumit
(Foto: Ivano Fabbri)

SHPELLA E LUMIT

U eksplorua dhe rilevua në vitin 2009 nga gruپi italian speleologjik Faentino, por është ende e paeksploruar plotësisht. Hyrja e saj ndodhet afër shtratit të lumit të Currajt, në kuotën 940 m. Fillon me një galeri rreth 30 m të gjatë dhe lartësi deri në 2-3 m. Në të majtë të kësaj galeria janë dy galeri të tjera, gati paralele, rreth 10 m të gjata, të cilat dalin në një sallë më të madhe (rreth 60 m), që zgjerohet deri në 30 m, ndërsa lartësia e saj arrin 10-15 m. Kjo sallë është e mbushur me billoqe gurrësh të rrëzuar. Ka konkrecione në formën e stalaktiteve e stalagmiteve. Gjatësia e përgjithshme e kësaj shpelle arrin rreth 120 m. Në të gjendet një koloni lakuriqësh nate dhe prej saj del një burim i madh karstik.

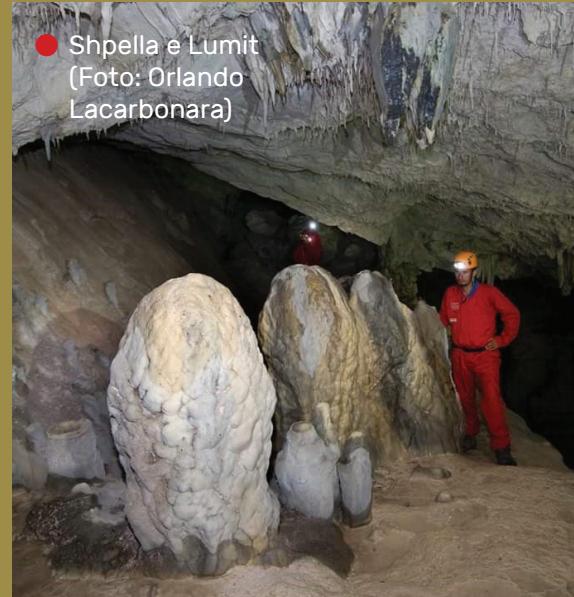
Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërmë – shtegu këmbësor, rreth 2 orë.

RIVER CAVE

This was discovered and surveyed in 2009 by the Italian speleologist group Faentino but is still not fully explored. Its entrance is located near the Curraj riverbed at the height of 940 m. It starts with a gallery 30 m long and 2-3 m high. On the left side of that gallery, are two other galleries, almost parallel to each other, about 10 m long which leads to another big hall (about 60 m long) which extends 30 m wide and a height of 10-15 m. This hall is filled up with stone fallen blocks. There are concretions in the form of stalactites, stalagmites. The total length of this cave reaches to 120 m. There is a colony of bats living there and a big karstic spring as well. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Curraj i Epërm – the pedestrian track in about 2 hours walking distance.

DIE FLUSS HÖHLE

Es wurde 2009 von der italienischen Höhlenforschergruppe Faentino erforscht und notiert, ist aber noch nicht vollständig erforscht. Der Eingang befindet sich in der Nähe des Flussbettes von Curraj auf 940 m. Es beginnt mit einer Galerie von ca. 30 m Länge und bis zu 2-3 m Höhe. Links von dieser Galerie befinden sich zwei weitere, fast parallele, ca. 10 m lange Galerien, die sich zu einer größeren Halle (ca. 60 m) mit einer Ausdehnung von bis zu 30 m und einer Höhe von 10 bis 15 m erheben. Dieser Sal ist mit Steinblöcken gefüllt. Es gibt eine Konkretion in Form von Stalaktiten und Stalagmiten. Die Gesamtlänge dieser Höhle beträgt ca. 120m. Es gibt eine große Kolonie von Fledermäusen und eine große Karstquelle. Die Höhle kann zu Fuß über die Straße Bajram Curri-Lekbibaj-Curraj Eperm in ca. 2 Stunden erreicht werden.

LA GROTTA DI LUMI (DEL FIUME)

È stata esplorata nell'anno 2009 dal gruppo speleologico italiano Faentino, ed è tutt'oggi non esplorata completamente. L'entrata si trova vicino al bacino del fiume Curraj, quota 940 m. Inizia con una galleria di circa 30 m lunga e alta fino a 2-3 m. A sinistra di questa galleria si trovano altre due, quasi parallele, lunghe circa 10 m, le quali finiscono in una sala più grande di (quasi 60 m), che si allarga fino a 30 m, invece l'altezza arriva a 10-15 m. Questa sala è piena di blocchi di sassi caduti. Si trovano le concrezioni a forma di stalattiti e stalagmiti. La lunghezza totale di questa grotta arriva intorno ai 120 m. All'interno si trova una colonia di pipistrelli e dalla stessa esce una grande fonte carsica.

È raggiungibile tramite la strada Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërm – un sentiero di circa 2 ore.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

- Shpellës Muladie dhe shtegu për t'u ngjitur tek hyrja e saj.

(Foto: N. Mulaj)

SHPELLA MULADEA

Ndodhet në këmbët e Malit të Hekurave dhe në afërsi të fshatit Qerec Mulaj. Sipas legjendave të vjetra quhet "shpella që hedh gurre". Për të vajtur tek kjo shpellë nga fshati Qerec Mulaj duhet të ndjekësh për katër orë një shteg të përpjetë, pjesa më e madhe e të cilit kalon në njëpyll të dendur. Rreth 150 m para hyrjes së shpellës gjendet një galeri e pjerrët e myllur nga konkrecione e gurë të rrëzuar, por pa korrente ajri. Midis shkëmbinjve të rrëzuar gjendet hyrja e shpellës, që vazhdon me një galeri të gjërë dhe shumë të pjerrët në pjesën e poshtme dhe të mbushur me blloqe gurësh të rrëzuar. Kjo galeri vazhdon me një korridor të vogël me konkrecione të bukura. Por ky korridor është i myllur dhe pa korrente ajri. Kjo do të thotë se ai nuk vazhdon më tej. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Qireç Mulaj – shtegu këmbësor për në këmbët e Malit të Hekurave.

MALADEA CAVE

It is located at the bottom of the Mali i Hekurave mountain and in the vicinity of the Qerec Mulaj village. According to some legends, it was called “the cave which throws stones”. In order to go to this cave from Qerec Mulaj village, someone should follow an ascending path, most part of it goes through a dense forest. About 150 m before the cave entrance, there is a steep gallery, locked by concretions and fallen stones but without air currents. Amid the fallen rocks, can be found the cave entrance which continues to a wide gallery and very steep on its bottom, full of fallen stone blocks. This gallery further extends to a small passage with attractive concretions. But that passage is locked and without air currents which indicates that that is the extreme end of the cave. It is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Qireç Mulaj – pedestrian track to the bottom of Mali i Hekurave mountain.

HOEHLER MULADEA

Es befindet sich am Fuße des Mali Hekurave (Eisernen Berges) und in der Nähe des Dorfes Qerec Mulaj. Nach alten Legenden wird es “Höhle die Steine wirft” genannt. Um diese Höhle vom Dorf Qerec Mulaj aus zu erreichen, muss man vier Stunden lang bergauf gehen, wobei der größte Teil durch einen dichten Wald führt. Etwa 150 m vor dem Eingang der Höhle befindet sich eine schräge Galerie, die mit Konkretion und hingefallenen Steinen verschlossen ist, aber keine Luftströmung aufweist. Zwischen den hingefallenen Steinen befindet sich der Eingang zur Höhle, der sich durch eine große Galerie fortsetzt und im Grunde sehr steil und mit Steinblöcken gefüllt ist. Diese Galerie geht weiter mit einem kleinen Korridor mit schönen Concretions. Aber dieser Korridor ist geschlossen und ohne Luftstrom. Dies bedeutet, dass er nicht weiter geht. Die Höhle wird von einer großen Kolonie Fledermäusen bewohnt. Es kann entlang der Straße Bajram Curri-Lekbibaj-Qerec Mulaj auf dem Fussweg am Fusse des Berges Mali i Hekurave besichtigt werden.

LA GROTTA MULADEA

Si trova ai piedi del “Malit te Hekurave” (Monte di Ferro) e nelle vicinanze del paese di Qerec Mulaj. Secondo le vecchie leggende si chiama “la grotta che tira i sassi”. Per arrivare fino a questa grotta dal paese Qerec Mulaj bisogna seguire un sentiero per 4 ore in salita, di cui la maggior parte passa per una foresta molto folta. Intorno ai 150 m prima dell’entrata della grotta si trova una galleria ripida chiusa dalle concrezioni di sassi caduti, ma senza correnti d’aria. Tra i massi caduti si ritrova l’entrata della grotta, che continua con una galleria larga e molto ripida nella posta finale e ostruita da blocchi di sassi caduti. Questa galleria continua con un piccolo corridoio pieno di belle concrezioni. Questo corridoio è chiuso e senza correnti d’aria. Questa significa che non si va più avanti. La grotta è popolata da una colonia di pipistrelli. Raggiungibile tramite la strada Bajram Curri – Lekëbibaj – Qireç Mulaj – sentiero nei piedi di “Mali i Hekurave” (Montagna dei Ferri).

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Në hyrje të Shpellës së Rajzës

(Foto: Ivano Fabbri)

SHPELLA E SHKAMIT TË RAJZËS

U eksplorua dhe u rilevua pjesërisht në vitin 2009 nga grapi italian speleologjik Faentino. Ndodhet në shkëmbin homonim, në shpatin e thiktë jugor të malit Suka e Mazit, mbi liqenin e Komanit. Hyrja e saj është rreth 5 e lartë dhe deri në tre metra e gjerë. Pjesa më e madhe e galerisë së saj është mjaf e pjerrët, ndërsa sektori i fundit ka zhvillim gati horizontal. Shpella përfundon me një pus vertikal, rreth 7-8 m të thellë të mbushur me ujë, që ndoshta përbën njerën anë të sifonit, ana tjetër e të cilët lidhet me korridore apo galeri të tjera, që i rritin përmasat shpellës. Në fundin e galerisë ka shumë bлоqe gurrësh të rrëzuar. Nga ekplorimet e deri tanishme del se shpella është rreth 100 m e gjatë, rreth 32 m e thellë, lartësia e saj shkon deri në 15-20 m, ndërsa gjerësia deri 5-6 m. Shpella ka konkrecione të shumta stalaktitesh e stalagmitë. Ajo është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Palcë – rruga këmbësore për në shpatin jugor të malit Suka e Mazit.

SHKAMI RAJZËS CAVE

This was discovered and surveyed in 2009 by the Italian speleologist group Faentino. It is located in a homonym rock, in the Suka e Mazit sheer slope mountainside on the Koman lake. Its entrance is about 5 m high and up to 3 m wide. The most part of its gallery is quite steep while the last section has a horizontal layout. The cave ends with a vertical well about 7-8 m deep full of water which probably composes one outset of the siphon and the other one might be connected to other passages or galleries which indicate a bigger dimensions cave. At the end of the gallery there are many fallen stone blocks. Regarding the up-to-date explorations, the cave is 100 m long, about 32 m deep, with a height up to 15-20 m and a width at about 5-6 m. There are many concretions in the form of stalactites and stalagmites in the cave. It is inhabited by a big colony of bats. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Palcej – the pedestrian track to the Suka e Mazit south mountainside.

FELSENHÖHLE VON RAJZE

Shpella e Shkamit te Rajzes (Felsenhöhle von Rajze) wurde 2009 von der italienischen Höhlenforscherguppe Faentino erforscht und teilweise bekannt gemacht. Es liegt auf dem gleichnamigen Felsen am steinigen Südhang des Berges Suka e Mazi am Koman-See. Sein Eingang ist ca. 5m hoch und 3m breit. Ein Großteil der Galerie ist ziemlich steil, wobei der letztere Sektor eine fast horizontale Entwicklung aufweist. Die Höhle endet mit einem 7-8 m tiefen, vertikalen, wassergefüllten Bohrloch das eine Seite des Siphons ist dessen andere Seite mit anderen Korridoren oder Galerien verbunden ist , die die Grösse der Höhle erhöhen. Am unteren Rand der Galerie befinden sich viele gefallene Steinblöcke. Von den bisherigen Ausgrabungen ist die Höhle ca. 100 m lang, ca. 32 m tief, sie ist 15 bis 20 m hoch und 5 bis 6 m breit. Die Höhle hat zahlreiche Konkretionen mit Stalaktiten und Stalagmiten. Es wird von einer großen Anzahl von Fledermäusen bewohnt. Es kann von der Straße Bajram Curri-Lekbibaj-Palce-Fussweg am Südhang des Berges Suka Mazi besucht werden.

LA GROTTA DI SHKAMI I RAJZËS

Esplorata nell'anno 2009 dal gruppo speleologico italiano Faentino. Si ritrova nell'omonimo monte, nella parte sud della montagna di Suka e Mazit,sopra il lago di Koman. L'entrata è alta circa 5 m e larga fino a 3 m. La parte più grande della galleria è molto ripida, invece il tratto finale ha uno sviluppo quasi orizzontale. La grotta finisce con un pozzo verticale, profonda circa 7-8 m, carica d'acqua, che forse comprende una parte della cavità e l'altra parte si collega con altri corridori o gallerie, che aumentano le dimensioni della grotta. Nella parte finale della galleria ci sono tanti blocchi di sassi caduti. Dalle esplorazioni fino ad'ora la grotta è lunga circa100 m e profonda circa 32 m, la sua altezza arriva fino ad 15-20 m, invece la larghezza fino ad 5-6 m. Si trovano tante concrezioni di stalattiti e stalagmiti. La grotta è popolata da una colonia di pipistrelli. Raggiungibile tramite la strada Bajram Curri – Lekëbibaj – Qireç Mulaj – sentiero nella parte sud del monte Suka e Mazit.

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

SHPELLA E KOLË GEGËS

U eksplorua nga grapi iitalian speleologjik Commissione Grotte E. Boegan. Ndodhet në këto kordinata gjeografike: $42^{\circ} 16' 16.9''$ gjerësi gjeografike veriore dhe $19^{\circ} 54' 49.5''$ gjatësi gjeografike lindore; afër ligenit të Komanit, në shpatin jugor të malit Suka e Mazit, në lartësinë 510 m mbi nivelin e detit. Është një shpellë shumë e bukur dhe e veçantë, 1050 m e gjatë dhe 230 m e thellë. Pas hyrjes së vogël, vazhdon me një rrjet galerish, një pjesë e të cilave është zhvilluar në kontaktin midis gëlqerorëve dhe shisteve, ku kombinohen me forma erozive dhe rrëshqitje. Në këto galeri ka rrjedhje të vazhdueshme ujërash. Në to ndërthuren sektorët gati horizontal me sektorët që ngjiten lart apo zbresin posht me pjerrësi të madhe, jo rrallë edhe në formën e puseve. Galeria kryesore është e bllokuar nga një shembje e madhe gurësh dhe dherash. Por ende nuk dihet nëse vazhdojnë galeritë e tjera. Shpella është e banuar nga një koloni e madhe lakuriqësh nate, jashtëqitjet e të cilëve mbulojnë me një shtresë të trashë dyshemenë e galerive të saj.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Palcë – rruga këmbësore për në shpatin jugor të malit Suka e Mazit.

- Pamje nga pjesa e parë e shpellës së Kolë Gegës (Foto: L. Torelli – L. Marini).

KOLË GEGA CAVE

This was explored by the Italian speleologist group Commissione Grotte E. Boegan. It is located in the geographic coordinates: 42° 16' 16.9" latitude and 19° 54' 49,5"longitude; near Koman Lake, at the Suka e Mazit south mountainside, at the height of 510 m above the sea level. This is a beautiful and special cave, 1050 m long and 230 m deep. Following the small entrance, it continues to a galleries network, a part of which is believed to be created from the contacts between the limestones and schists, combined with erosive forms and sliding. In these galleries there are continuous flows of waters. There is an intersection of horizontal and vertical sections, the latter with sharp steep, sometimes in the form of wells. Main gallery is blocked by a collapse of big stones and soil. Still it is not known if there are extensions of the other galleries. The cave is inhabited by a big colony of bats, whose excretions have created a thick stratum on the floor of its galleries. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Palcë– the pedestrian track to the Suka e Mazit south mountainside.

SHPELLA E KOLË GEGËS

Es wurde von der italienischen Höhlenforschergruppe Commissione Grotte E. Boegan untersucht. Es befindet sich in den folgenden geografischen Koordinaten: 42 Grad 16 '16 .9 "nördlicher Breite und 19 Grad 54 '49.5" östlicher Länge. In der Nähe des Koman-Sees, am Südhäng des Berges Suka e Mazit, auf einer Höhe von 510 m über dem Meeresspiegel. Es ist eine sehr schöne und besondere Höhle, 1050 m lang und 230 m tief. Nach dem kleinen Eingang geht es weiter mit einem Netzwerk von Galerien, von denen einige im Kontakt zwischen Kalkstein und Schiefer entstanden sind, wo sie sich mit erosiven und rutschigen Formen verbinden. In diesen Galerien fließt ständig Wasser. Sie kreuzen die nahezu waagerechten Sektoren, wobei die Abschnitte nicht selten in Form von Bohrlöcher steil auf- oder absteigen. Die Hauptgalerie ist durch einen riesigen Einsturz von Steinen und Böden blockiert. Es ist nicht bekannt, ob es noch andere Galerien gibt. Die Höhle wird von einer großen Kolonie von Fledermäusen bewohnt, deren Ausscheidungen den Galerieboden mit einer dicken Schicht bedecken. Es kann zu Fuß auf der Straße Bajram Curri - Lekbibaj - Palce am Südhäng des Berges Suka e Mazit besichtigt werden.

GROTTA DI KOLË GEGA

Esplorata dal gruppo speleologico Italiano Faentino Commissione Grotte E. Boegan. Si ritrova nelle coordinate geografiche: longitudine nord 42° 16' 16.9" e latitudine est 19° 54' 49,5", vicino al lago di Koman, nella parte est della montagna di Suka e Mazit, all'altezza 510 m sul livello del mare. È una grotta molto bella e particolare, lunga 1050 m e lunga 230 m. Dopo la prima piccola entrata, continua una serie di gallerie, in cui una parte delle quali è sviluppata in contatto tra calcare e scisti dove si combinano con forme erosive e scivolose. In queste gallerie ci sono continuiscorimenti d'acqua. In queste si intrecciano i settori quasi orizzontali con quelli che avanzano in alto o scendono in basso con tanta ripidità, non spesso anche in forma di pozzi. La galleria principale è costruita da una caduta massiva di sassi e terra. Non si sa se le altre gallerie continuano. La grotta è popolata da una colonia di pipistrelli, i cui escrementi spesso creano uno strato che copre il pavimento della galleria. Raggiungibile tramite la strada Bajram Curri – Lekëbibaj – Qireç Mulaj – sentiero nella parte sud del monte Suka e Mazit

II. NË PARKUN NATYROR BASHKIAKTË NIKAJ-MËRTURIT

IN THE MUNICIPAL NATURAL PARK OF NIKAJ-MËRTUR | BILD | NEL PARCO NATURALE COMUNALE DI NIKAJ-MËRTUR

● Shpella Zgavra e Ariut
(Foto: Ivano Fabbri)

SHPELLA ZGAVRA E ARIUT

Ndodhet mbi shpellën e Kakverit, afër majës së bllokut të Kakisë. Eksplorimet e deritanishme nga Grupi Speleologjik Faentino tregojnë se është shpellë e vogël, disa metra e gjatë. Por ka rëndësi se ka shërbyer dhe ndoshta shërben si vendstrehim i arinjëve gjatë dimrit. Këtu janë gjetur eshtra të skeleteve të arinjve, që iu dorëzuan Muzeut të Shkencave të Natyrës të Universitetit të Tiranës.

Vizitohet sipas rrugës Bajram Curri – Lekëbibaj – Curraj i Epërmë – rruga këmbësore për në majën e bllokut të Kakisë.

ZGAVRA E ARIUT CAVE

It is located above the Kakver Cave, near the peak of the Kaki mountain range. The so far explorations by the Speleologist Group Faentino indicate that this is a small cave, several metres long. But it is of special interest because it serves as a shelter of bears during the winter. There are found there the skeleton bones of bears which were handed over to the Natural Sciences Museum of the Tirana University. It can be visited along the road Bajram Curri – Lekbibaj – Curraj i Epërm – the pedestrian track to the peak of Kaki mountain range.

SHPELLA ZGAVRA E ARIUT

Es befindet sich oberhalb der Kakver-Höhle, nahe der Spitze des Kaki-Blocks. Neuere Forschungen der Höhlenforscherguppe Faentino haben ergeben, dass es sich um eine kleine Höhle handelt, die mehrere Meter lang ist. Aber es ist wichtig, dass es im Winter als Bärenheim gedient hat und wahrscheinlich dient. Hier sind Skelette von Bärenknochen gefunden, die dem Museum für Naturwissenschaften der Universität von Tirana vorgelegt wurden. Es kann besichtigt werden, indem man die Straße Bajram Curri-Lekbibaj-Curraj i Eperm-auf dem Fussweg bis zur Spitze des Kaki-Blocks geht.

GROTTA ZGAVRA E ARIUT (TANA DELL'ORSO)

Si trova sopra la grotta di Kakveri, vicino alla vetta del blocco di Kakise. L'esplorazione eseguita finora dal gruppo speleologico Faentino ha evidenziato che la grotta è piccola, lunga qualche metro. È importante il fatto che è servita e forse serve ancora tutt'oggi come rifugio per gli orsi durante l'inverno. Qui sono stati rinvenuti dei resti di orsi, consegnati al museo delle Scienze Naturali dell'Università di Tirana. Raggiungibile tramite la strada Bajram Curri – Lekëbibaj – Qireç Mulaj – strada a piedi per la punta del Blocco di Kakise.

